

A RÉTKÖZ FEJLŐDÉSÉÉRT

Közép - Szabolcsi LEADER Egyesület

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2023-2027

Készítette: Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület

2024. január 23.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

Rövidítések jegyzéke	3
Bevezetés.....	4
1. A HFS és a KAP ST kapcsolata	5
2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése	7
3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása	9
4. Horizontális célok	11
4.1. Esélyegyenlőség	11
4.2. Fenntarthatóság és környezetvédelem.....	11
5. A 2014-2022-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	12
6. Külső koherenciák azonosítása.....	14
7. Helyzetfeltárás.....	17
7.1. Helyi és helyzeti energiák bemutatása.....	17
7.2. SWOT analízis	24
8. A stratégia beavatkozási logikája	26
8.1. A stratégia jövőképe.....	26
8.2. A stratégia célhierarchiája	27
9. Cselekvési terv	29
9.1. Az intézkedések leírása.....	29
9.2. Együttműködések.....	34
9.3. Kommunikációs terv	35
9.4. Egyéb, a HACS által megvalósított projektek	36
10. Monitoring és értékelési terv	37
10.1. Monitoring.....	39
10.2. Az indikátorok megadása	40
11. Indikatív pénzügyi terv	43

Rövidítések jegyzéke

EU Európai Unió

HACS Helyi Akciócsoport

HBB Helyi Bíráló Bizottság

HF Helyi Felhívás

HFS Helyi Fejlesztési Stratégia

IH Irányító Hatóság

KAP Közös Agrárpolitika

KAP ST Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv

LEADER Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében

SWOT Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzés módszer

TKCS Tervezést Koordináló Csoport

VP Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 - 2020

Bevezetés

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesületet az Ibrányi járás 8 települése (Nagyhalász, Ibrány, Tiszatelek, Buj, Paszab, Tiszabercel, Gávavencsellő, Balsa) hozta létre. A térség a Rétközben helyezkedik el, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik kistáján.

A térség földrajzi fekvéséből, természeti környezetéből adódóan alapvetően mezőgazdasági jellegű. A mezőgazdaságon belül inkább a növénytermesztés jellemző, az állattartás aránya nem jelentős. Jellemző a mezőgazdasági termékek feldolgozásának alacsony foka. A településeken kevés az 50 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozás, jellemző a mikro vállalkozások túlsúlya, az egyszemélyes vállalkozások jelenléte. Jóval kevesebb az a dinamikus hazai vállalkozás, amely magasabb jövedelmet tudna biztosítani több alkalmazottjának is, másrészt hiányoznak azok a (multinacionális) nagyvállalatok, amelyek a hazai átlagnál magasabb bérszínvonalukkal emelik a jövedelmi átlagot.

Turisztikai szempontból a térség lehetőségei kiaknázatlanok, az idegenforgalom jelentősége csekély. A térség megfelelő turisztikai vonzerő birtokában van, hiszen több település is a Tisza partján fekszik. A terület számos idegenforgalmi tényezővel bír – Csuha-Kállay kúria, Bessenyei emlékház, természetvédelmi területek, jelentős kultúrtörténeti emlékek, kastélyok, templomok, egyéb műemlékek, tradicionálissá vált fesztiválok, nagy tömegeket mozgó rendezvények. A turizmus fejlesztéséhez elengedhetetlen a térség idegenforgalmi szereplőinek összehangolt együttműködése és a turisztikai háttér-infrastruktúra kiépítése.

A térségre jellemző a csökkenő/stagnáló lakosságszám, a népesség elöregedése, valamint a magas elvándorlás (főként a kvalifikált munkaerő, illetve a fiatalok). Magas az álláskeresők száma, a települések nagy részén az önkormányzati intézmények és a kereskedelmi egységek a legjelentősebb foglalkoztatók. Alapvető problémát jelent továbbá a munkanélküliek alacsony iskolázottsága, a leszakadó rétegek alacsony jövedelmi szintje.

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület új Helyi Akciócsoportként kezdte meg vidékfejlesztési tevékenységét a 2014-2022-es időszakban. Az Egyesület közösségi önszerveződésen alapul, alulról jövő fejlesztési kezdeményezéseket támogat helyi igényekre reagálva. Célunk a helyi gazdaság fejlesztése, térségi együttműködések erősítése, természeti és kulturális adottságok fenntartása.

A Helyi Fejlesztési Stratégia átfogó célja a térség gazdasági növekedésének elősegítése, a vállalkozói környezet további fejlesztése, munkahelyek megtartása és munkahelyteremtés, a szolgáltatások színvonalának megtartása, illetve fejlesztése, a lakosság életkörülményeinek javulása, a térség népesség megtartó erejének növelése. A Stratégiában kialakított LEADER intézkedések elsősorban a mikro-vállalkozói szférát támogatják, valamint elősegítik a kisebb léptékű civil és önkormányzati fejlesztéseket is. A rendelkezésre álló források szűkössége miatt csak kisebb mértékű beruházásokat, programokat támogatunk, vagy lehetőség szerint valamely nagyobb települési, vagy térségi fejlesztéshez kapcsolható a LEADER forrásból megvalósuló fejlesztés.

1. A HFS és a KAP ST kapcsolata

A KONKRÉT KAP-CÉLKITŰZÉS kódja és leírása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve.

Az EREDMÉNYMUTATÓ kódja és leírása

R.38 A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

A KAP ST „RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása” megnevezésű beavatkozása tartalmazza a LEADER támogatáshoz kapcsolódó kereteket.

Ez a beavatkozás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló HACS-ok számára biztosít támogatást. Az intézkedés keretében a HACS-ok a KAP ST céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési igényeknek megfelelő HFS-t dolgoznak ki. Az IH által jóváhagyott HFS-ben a HACS-ok olyan fejlesztési célokat határoznak meg, amelyeket a térségi szereplők valósítanak meg.

A HFS-t annak tartalma és minősége, valamint a megvalósításhoz szükséges kapacitás alkalmassága alapján az IH hagyja jóvá. A HFS-ek tartalmának kialakítása a HACS-ok kizárólagos feladata és felelőssége, amelyhez a beavatkozás biztosítja a szükséges pénzügyi keretet. Amennyiben egy HFS a kiválasztási kritériumok alapján nem fogadható el az IH által, az visszaküldésre kerül javítás céljából az érintett HACS részére.

A HACS működtetéshez kapcsolódó tevékenységek mellett, a HACS legfontosabb feladata a helyi közösség motiválása, aktivizálása és segítése úgy, hogy az új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek és megvalósuljanak a HFS céljainak megfelelően, továbbá a HFS közösség általi kidolgozása és megvalósítása, valamint a hálózatépítés más HACS-okkal belföldön és a határon túl. Ennek keretében a HACS-ok támogathatják a projektötletek pályáztatá történő kidolgozását is, amennyiben a projekt megvalósítása a HFS céljaihoz illeszkedik.

A LEADER program hét alappilléreinek megvalósítása

- 1) Területalapú megközelítés: Az Akciócsoportunk által lefedett terület összefüggő egység, mely egybeesik az Ibrányi járás közigazgatási határával. A térség a Tisza felső szakaszának szabolcsi mélyárterében található, így földrajzi elhelyezkedése teljesen homogén. A gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt összetartozó térség lakói „helyi identitást” - otthon-érzetet - közösen élik meg, szívükön viselik településük sorsát, érzelmileg kötődnek a tájhoz és azzal összhangban igyekeznek a fejlesztéseket megvalósítani.
- 2) Alulról építkező megközelítés: A helyi szereplők ismerik leginkább a térségük problémáit, így ők a legkompetensebbek a fejlesztési tervek meghatározásában. A helyiek részt vesznek a térséget érintő fejlesztési programok kidolgozásában és megvalósításában. Az alulról építkező tervezéssel és megvalósítással bizonyítottan együtt jár az erőforrások felhasználásának fokozott hatékonysága.
- 3) Innovativitás: Az innováció lehet gazdasági újítás, új termék, szolgáltatás, technológiai eljárás bevezetése által; lehet társadalmi innováció is, közösségi kezdeményezések révén erősíti a helyi identitást, a kollektív tudást; és kulturális innováció is lehet újító jellegű kulturális események

megvalósításával. Fontos, hogy az innovatív tevékenység helyi erőforrásokon alapuljon, eredeti ötlet legyen és illeszkedjék a térség jellegéhez. Az innovációt segíti elő a térségek közötti tapasztalatcsere, a máshol működő jó gyakorlatok átvétele, valamint az információs és kommunikációs technológiák kiaknázása. A vállalkozásfejlesztést támogató intézkedés lehetőséget biztosít új, hiánypótló ötletek megvalósítására. A fejlesztés keretében innovatív eljárásokat alkalmazó projektek többlet pontszámban részesülnek.

- 4) Integrált megközelítés: A helyi stratégia nem egyetlen ágazat fejlesztési programja, több ágazatra ki kell terjednie, a tevékenységek számos formáját együtt kezelve. A helyi akciókat és projekteket tehát úgy kell összekapcsolni és koordinálni, mint egy összetartozó egészet, így a hatásuk összeadódik.
- 5) Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek: Akciócsoportunkban a térség gazdasági, önkormányzati és civil életének képviselői vannak jelen, egyik szféra aránya sem haladja meg az 50%-ot. Három testület – a közgyűlés, az elnökség, a Helyi Bíráló Bizottság – között oszlanak meg a döntéshozó funkciók. A jól összeállított, helyi vidékfejlesztési munkacsoportokban az üzleti élet és a civil társadalom képviselőinek ugyanannyi szavazati joguk van, mint a közszférának, így egyik szférának sincs túlzott befolyása, a döntések (fejlesztési dokumentumok kidolgozása, források felhasználása, stb.) konszenzuson alapulnak, a térségi problémákra reagálva.
- 6) Hálózatépítés, együttműködés: Egyesületünk tagja a Leader Egyesületek Szövetségének, és folyamatosan kapcsolatot tartunk a környékbeli akciócsoportokkal, rendszeresen egyeztetünk a munkák során. Fontosnak tartjuk az eredmények, tapasztalatok és a jó gyakorlatok cseréjét, az együttműködések kialakítását.
- 7) Helyi partnerség(ek), HACS-ok helyi szintű szerepvállalása: Az Egyesület működésében, a stratégia megvalósításában fontos a közszféra, az üzleti élet és civil társadalom képviselőinek kölcsönös érdekeken alapuló partnersége. A térség szereplői együtt dolgoznak a közös társadalmi célkitűzések megvalósítása érdekében.

A Helyi Fejlesztési Stratégiát elsősorban a helyi igények alapján dolgoztuk ki, és törekedtünk arra, hogy a nagyobb léptékű, komplex tervezési programokhoz, megállapodásokhoz is kapcsolódjon, elősegítse az azokban foglalt célok megvalósítását.

A KAP Stratégiai Terv LEADER beavatkozásának legfontosabb céljai megjelennek a Stratégiában, így a vidéki térségekben mikro-vállalkozások indítása, fenntartása, erősítése; helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése; helyi kézműves- és kisipari réteg fejlesztése; helyi gazdaságfejlesztési célú együttműködések létrejöttének elősegítése; a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának előmozdítása; megújuló energia, klímabarát víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten; a vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése; a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése; közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése; a kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának ösztönzése.

Irányadó jogszabályok:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/2115 RENDELETE a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az

Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése

Egyesületünk a 2023-2027-es időszakra való felkészülést, a Helyi Fejlesztési Stratégia tervezését 2022. novemberében kezdte meg.

A tervezési folyamatot és a stratégia megalkotását a munkaszervezet koordinálta, és segítette a Tervezést Koordináló Csoport (TKCS). A TKCS-t az egyesület polgármesterekkel kiegészített elnökség tagjai alkották, akik véleményező és javaslattevő szerepet láttak el különböző tematikák alapján. A közgyűlést folyamatosan tájékoztattuk a HFS készítésének lépéseiről, a tagok módosító javaslatait folyamatosan beépítettük, figyelembe vettük a tervezés során, így mindhárom szféra érdekei azonos mértékben érvényesültek. A 2014-2020-as időszak tapasztalatait és eredményeit is figyelembe véve folyamatos kapcsolattartás mellett dolgoztuk ki a stratégiát.

A helyi fejlesztési stratégia elkészítéséhez több módszert alkalmaztunk annak érdekében, hogy a folyamat átlátható és nyitott legyen, biztosítva a folyamatos párbeszédet a térség szereplőivel. Megtörtént a legfontosabb érintettek beazonosítása. Személyes konzultációk, fórumok, projektgyűjtő adatlapok, TKCS (tagok többsége a korábbi HFS készítése során is közreműködött) ülések, valamint az érintettek e-mail-es, telefonos megkeresése biztosította a minél szélesebb körű nyilvánosságot. Ügyfeleink tudták, hogy a LEADER munkaszervezethez bármikor közvetlenül is fordulhatnak, az elmúlt években kialakult jó munkakapcsolat miatt legtöbbször a személyes konzultációs lehetőséget részesítették előnyben. Eddigi tapasztalataink alapján a személyes megszólítás az egyik leghatékonyabb elérési eszköz a térség szereplőinek bevonására.

A HFS tervezésével kapcsolatos tájékoztató levelet és a projektgyűjtő adatlapot 2022. november 23-án elektronikus levélben megküldtük az önkormányzatoknak, egyesületi tagjainknak és azoknak, akik a 2014-2022-es időszakban pályázatot nyújtottak be hozzánk. A széleskörű tájékoztatás érdekében december 7-én a honlapunkon is közzétettük a tájékoztatót és az adatlapot. A projektötletek gyűjtésének időszakában folyamatosan egyeztettünk a térség szereplőivel személyesen, telefonon és e-mailben.

Az akciócsoportunkhoz tartozó települések vezetőivel személyes konzultáción egyeztettünk a fejlesztési elképzeléseikről, amelyek között szerepeltek LEADER programból megvalósítható projektötletek, és más operatív program által támogatható fejlesztések.

A HFS előkészítéséhez kapcsolódó szakmai tevékenységek

	Helyszín	Dátum	Témák	Részt vevők száma
Fórumok	Nagyhalász	2022.12.15.	HFS-t előkészítő konzultáció, LEADER program bemutatása, helyi igények felmérése	12
	Nagyhalász	2023.09.26.	HFS tervezet egyeztetése, Civil szervezetek szakmai programjainak megvalósítási lehetőségei a LEADER-ben, Helyi vállalkozások fejlesztése	15

Munkacsoporti/ Tervezői ülések, megbeszélések	Nagyhalász	2022.12.15.	HFS-t előkészítő konzultáció, LEADER program bemutatása, HACS elismerés és HFS készítés folyamata,	9
	Nagyhalász	2023.01.30.	HFS tervet elkészült fejezeteinek megtárgyalása, vállalkozásfejlesztést támogató intézkedés egyeztetése, helyi igények felmérése	11
	Nagyhalász	2023.05.02.	a HACS elismerés és a HFS tervezési folyamatának aktualitásai, a HFS tervet egyeztetése	10

TKCS üléseken beszámoltunk az addigi egyeztetések eredményeiről, és a fejlesztési javaslatokról, elképzelésekről.

Tájékoztató fórumokon ismertettük a résztvevőkkel a HFS tervezését és a projektötlet gyűjtést.

A stratégia tervezése során kiemelt figyelmet szenteltünk a projektgyűjtő adatlapokon érkezett fejlesztési elképzeléseknek. A beérkezett projektötleteket (103 db) táblázatos formába feldolgoztuk és rendszereztük. Az önkormányzatoktól érkezett javaslatok száma 52 db, a vállalkozások 42 db, a civil szervezetek 9 db projektötletet nyújtottak be. A javaslatok hozzávetőlegesen 50-50%-os arányban tartalmaztak gazdaságfejlesztési és nem gazdaságfejlesztésre irányuló elképzeléseket.

A vállalkozásfejlesztési projektötletek között egyaránt szerepeltek kisebb és nagyobb összegű eszközbeszerzések, telephely kialakítás és felújítás. Az önkormányzatoktól érkezett adatlapok főleg közösségi terek, önkormányzati feladatokat ellátó épületek felújítását, kialakítását, rendezvények megvalósítását, közbiztonságot érintették. A civil szervezetek tevékenységükhöz kapcsolódó rendezvények szervezésére, kisebb értékű eszközök beszerzésére és szakmai tevékenységük fejlesztésére szeretnének támogatást kérni.

A fejlesztési elképzelések tervezett költsége jóval meghaladja az igényelt keretet, azonban számos fejlesztési terv megvalósításához a LEADER források nem biztosítanak támogatási lehetőséget. Ilyenek például az önkormányzatok az önkormányzati igény szinten megjelenő csapadékvíz elvezetés, járda, kerékpárút és belterületi útépítés. A LEADER program céljaihoz nem illeszkedő projektek más operatív programok finanszírozásával valósíthatók meg.

A tervezési folyamat során kulcsfontosságú volt, hogy mindhárom szektor képviselőit bevonjuk. Nagy hangsúlyt helyeztünk a térségben működő nonprofit szervezetek bevonására, jelenleg a civil szféra fenntarthatósága tűnik bizonytalanak, a térségben a legtöbb szervezet működéséhez nagymértékben a települési önkormányzatok járulnak hozzá. Pályázó képességük alacsony, nagy projektek lebonyolítására nem képesek. A legtöbb szervezetre jellemző, hogy humán erőforrásukból hiányzik az a segítő, aki egy pályázatot megvalósítana. A civil szervezetek képviselőivel folytatott személyes egyeztetések során részükről megfogalmazott igény a tevékenységükhöz kapcsolódó fejlesztések elősegítése.

A közösségi egyeztetések eredményeként sikerült meghatározni a fő célkitűzéseket, a tervezett intézkedéseket és a kiválasztási kritériumokat. A résztvevők saját szférájukra, szakterületükre jellemző ismereteikkel hozzájárultak a helyzetfeltáráshoz, a szükséges intézkedési pontok meghatározásához.

A tervezési folyamat során megegyeztek a vélemények arról, hogy a 2014-2022-es időszakhoz hasonlóan a fő fejlesztési irány a gazdaságfejlesztés és a közösségi célú fejlesztések lesznek.

Az érdeklődők folyamatosan tájékozódhatnak Egyesületünk honlapján (www.kozepszabolcsileader.hu) a stratégia aktuális állapotáról, a tervezési folyamat rendezvényeiről. Az érintettek a felhívásainkkal kapcsolatos híreket is megtalálják oldalunkon.

3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosság száma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet, és egy település csak egy HACS-hoz tartozhat.

a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai (pl. területméret, lakosság szám).

A 2015-ben alakult LEADER HACS által lefedett térség megegyezik az Ibrányi járás területével. Az Ibrányi járás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a rétközi kistáj nyugati részén helyezkedik el. Északról a Tisza, keletről a Kisvárdai, délkeletről a Kemecei, délről és nyugatról a Nyíregyházi járás határolja. Az akcióterület számára meghatározó jelentőségű a környező országoktól való távolsága, három ország, Ukrajna, Románia és Szlovákia határa fekszik 70 km-es sugarú körön belül. A tervezési terület települései: Balsa, Buj, Gávavencsellő, Ibrány, Paszab, Nagyhalász, Tiszabercel, Tiszatelek.

A járás területén két város (Ibrány, Nagyhalász), egy nagyközség (Gávavencsellő) és öt község (Balsa, Buj, Paszab, Tiszabercel, Tiszatelek) található. Ibrány város közigazgatási és térségszervező szempontból is az Ibrányi járás központja, mind államigazgatási-, mind középfokú oktatási-, egészségügyi-, közszolgáltatási-, mind gazdasági szempontból. A járás második legnagyobb települése Nagyhalász, közigazgatási, közszolgáltatási szempontból a járás egyik alközpontja, mind középfokú oktatásban, mind a járóbeteg szakellátás terén erőteljes térségszervező erővel rendelkezik.

A települések elsősorban a földrajzi elhelyezkedésből kifolyólag alkotnak egységet, ennek révén azonban elmondhatjuk azt is, hogy közel azonos jellemzőkkel bírnak a foglalkoztatás, gazdaságfejlesztés, kulturális és társadalmi felzárkóztatás területeken. A Helyi Akciócsoport területe 304,97 km², lakónépesség 22.224 fő (2022. évi adat).

b) Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások.

Fontosnak tartjuk a helyi kapcsolatok fejlesztése mellett a jogosultsági területen átnyúló térségek közötti és nemzetközi együttműködési kapcsolatok létrehozását vagy már a meglévőknek az erősítését. A LEADER - Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása című VP6-19.3.1-17 kódszámú pályázati felhívás keretében Egyesületünk két projektben vett részt konzorciumvezetőként. A munkaszervezet feladata volt a promóciós eszközök beszerzése, továbbá folyamatosan ellátta a projektmenedzsmenti feladatokat és gondoskodott a kötelező tájékoztatás és nyilvánosság előírásoknak megfelelő biztosításáról.

A Cselekedjünk közösen - Térségek közötti együttműködés vészhelyzetek kezelésére című projekt eredményeképpen a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület és az Ibrányi Polgárőr Egyesület térségen kívüli kapcsolatrendszerének fejlesztésével (Ari-Zóna Egyesület bevonásával), mind az Ibrányi Polgárőr Egyesület, mind az Ari-Zóna Egyesület megismerhette egymás vészhelyzet kezelési stratégiáját a térségükben jelentkező aktuális problémák esetében.

Térségek közötti együttműködés keretében környezetvédelmi szemléletformáló program megvalósítása című projekt eredményeképpen a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület és Nagyhalász Város Önkormányzata a térségen kívüli kapcsolatrendszerének fejlesztésével (Kereknád Egyesület bevonásával), mind a Nagyhalász Város Önkormányzata mind a Kereknád Egyesület megismerhette egymás környezetvédelemre, természeti értékek védelmére, meglévő természetes energiák és megújuló természetes energiák hasznosítására vonatkozó stratégiáját, elképzeléseit.

A megismert jó gyakorlatokat az együttműködő felek átültethették a saját térségükben felmerülő problémák kezelési módszerébe.

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
A térségek közötti együttműködésen keresztül a projekttel elért lakosoknak felhívtuk a figyelmét a vészhelyzetekre, katasztrófhelyzetekre való felkészülés fontosságára, a szabályos közúti közlekedés szabályaira, megismertettük velük az adott helyzetekben elsajátítható helyes magatartásmintákat, és felismertettük a prevencióban rejlő előnyöket mind az egyén mind a közösség számára.	Ari-Zóna Egyesület, Ibrányi Polgárőr Egyesület	20 065 072 Ft	Lezárt
A projekt célok maximálisan illeszkedtek a két résztvevő térség LEADER Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájához. A projekt által felölelt célterületen közös probléma a környezetszennyezés. A térségben a területi együttműködés elve alapján környezettudatos szemléletformálás, megújuló energia iránti érdeklődés felkeltése, a zöld technológiák megismertetése valósult meg a lakosság körében, az egyenlő hozzáférés biztosítása mellett, a térség társadalmi és környezetei fenntartható fejlődésének érdekében.	Kereknád Egyesület, Nagyhalász Város Önkormányzata	20 048 316 Ft	Lezárt

2019-ben szándéknyilatkozatban csatlakoztunk a Polgármesterek Klíma és Energiaügyi Szövetségéhez. Támogattuk a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00062 kódszámú „Fenntartható energetikai- és klímacelekvési programok kidolgozása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” című projekt célkitűzéseit. A program keretében elkészült a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP), melyet a közgyűlés 2020 júniusi ülésén fogadott el.

c) Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tevő központ(ok) stb.

Egyesületünk székhelye Ibrányban van, a munkaszervezet irodája Nagyhalászbán található a Multifunkcionális Szolgáltató Központban. A két részből álló irodahelyiség rendelkezik internet kapcsolattal és telefonos elérhetőséggel. Az irodahelyiségek teljes mértékben felszereltek (irodai bútorok, asztali számítógépek, notebook, projektor, multifunkciós nyomtató). Az iroda elhelyezkedése központi, az ügyfelek számára jól megközelíthető, parkolási lehetőség biztosított. Irodánk ügyfélfogadási rendje: hétfőtől csütörtökig 8-16 óra, pénteken 8-12 óra.

Az Egyesülettel kapcsolatos információkat legkönnyebben a www.kozepszabolcsileader.hu honlapon érhetik el az érdeklődők. Honlapunk aktuális információkat tartalmaz helyi felhívásainkkal, támogatott projektek megvalósításával kapcsolatban. A megvalósítási időszak alatt tervezzük honlapunk korszerűsítését.

4. Horizontális célok

4.1. Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás, amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékossgal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

A HFS tervezésébe és megvalósításába való bekapcsolódásra minden térségi szereplő számára lehetőséget biztosítunk. A folyamattal összefüggő dokumentumokat, információkat Egyesületünk honlapján tesszük elérhetővé. A TKCS-ban figyelmet fordítunk arra, hogy minden szféra egyenlő eséllyel vegyen részt a közös munkában. A helyi stratégia megvalósításával kapcsolatos rendezvényeken való részvétel mindenki számára ingyenes. A támogatásra jogosultak egyenlő eséllyel nyújthatják be támogatási kérelmüket.

A hátrányos helyzetű csoportok társadalmi felzárkóztatását segíti a vállalkozások fejlesztését célzó támogatásunk. A pontozási rendszert úgy alakítjuk ki, hogy a foglalkoztatást vállaló pályázók többletpontszámában részesülnek. Támogatjuk a vállalkozóvá válást és a részmunkaidős foglalkoztatást is.

Akciócsoportunk területén fontos feladat a fiatalok helyben tartása és az idősödő korosztály életkörülményeinek javítása. Több településen működnek olyan nonprofit szervezetek, melyek az érintett célcsoportok tagjait fogják össze. A szervezetek közösségi programjainak, hagyományőrző rendezvényeinek támogatását tervezzük a meghirdetett felhívásunkban. rendezvények sokszínű (kulturális, sport, művészeti, ismeretterjesztő) programokkal helyben lehetőséget biztosítanak a fiatalok számára a szabadidő hasznos eltöltésére. A térségi hagyományok (szántóverseny, kézművesség, gasztronómia) őrzését szolgáló rendezvények erősítik a helyi identitást. Az idősebb generációnak szóló programok (egészségnap, nyugdíjas találkozó) elősegítik az életminőség javítását. Előnyben részesítjük azokat a projekteket, amelyek együttműködésben valósulnak meg, ezzel is segítve az aktív részvételt és a társadalmi különbségek csökkentését.

A döntéshozó testületben fontosnak tartjuk a megkülönböztetés mentes kiválasztás érvényesülését. A Helyi Bíráló Bizottságban az esélyegyenlőséget női és fiatal tag megválasztásával kívánjuk biztosítani. Az Egyesület minden településén a Helyi Esélyegyenlőségi Programok biztosítják a diszkrimináció és szegregáció-mentességet, az esélyegyenlőséget, az egyenlő bánásmódot, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést.

4.2. Fenntarthatóság és környezetvédelem

A tervezés folyamán meghatározó szempont volt, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük.

A mindennapi munkánk során fontosnak tartjuk a környezet szennyezésének minimalizálását. A HFS tervezése és megvalósítása során csökkentjük a papírfelhasználást, elektronikus úton kommunikálunk.

Törekszünk a hulladékok és egyéb szennyezések kibocsátásának megelőzésére, illetve mérséklésére. A hulladékot szelektíven gyűjtjük, a veszélyes hulladékot és az újrahasznosítható eszközöket a megfelelő hulladékgyűjtő helyekre szállítjuk el.

A fejlesztési döntéseink egyik vezérfonala lesz a fenntarthatóság kérdése. Az intézkedések kialakításánál környezetvédelmi szempontokat tartalmazó projektek előnyben részesítését tervezzük. Előnyt élveznek azok a fejlesztések, amelyek helyben előállított termékek, szolgáltatások beszerzését tartalmazzák a szállításból adódó környezetterhelés minimalizálására. Igyekszünk támogatni, azokat a fejlesztéseket, amelyek energiatakarékos, magas energiaosztályú berendezések beszerzésére irányulnak. Az infrastrukturális beruházások esetén támogatjuk az energiahatékonyságot javító és a megújuló energiaforrást hasznosító (pl. szigetelés, fűtés korszerűsítés, napelem, hőszivattyú stb.) fejlesztéseket. Rendezvények megvalósítását támogató helyi felhívásunk keretében előnyben részesülnek a környezetvédelmi szemléletformálást is tartalmazó események.

5. A 2014-2022-es programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A Helyi Fejlesztési Stratégia célja volt a kis- és mikrovállalkozások megerősítése, munkahelyteremtés, helyi termékek előállítását és piacra jutását elősegítő fejlesztések támogatása, a települések közösségi infrastruktúrájának fejlesztése, közösségépítő és hagyományőrző rendezvények megvalósításának támogatása, civil és társadalmi szervezetek szerepvállalásának és együttműködési lehetőségeinek megerősítése, a települések népesség megtartó erejének növelése.

A térség a 2014-2022-es időszakban közel 500 millió fejlesztési forrást (közel 87 megvalósított projekten keresztül) használt fel a LEADER Helyi akciócsoport közreműködésével.

A 2014-2022-es időszak az újonnan megalakuló HACS-unk számára tanulási időszak is volt. Remélhetőleg a munkaszervezet dolgozóinak az elmúlt programozási időszakban megszerzett tapasztalata eredményesen hozzájárul a helyi stratégia megvalósításához.

A pozitív visszajelzések és a megvalósult fejlesztések alapján elmondható, hogy sikerült hozzájárulni a térség gazdaságfejlesztéséhez, az élhetőbb települések kialakításához és a közösségi élet javulásához. Bízunk abban, hogy a korábbi intézkedésekben előnyt jelentő vagy kötelezően elvárt együttműködések, amik az előző időszakban még gondot jelentettek most már a térségi élet részei lesznek. Az eddig elért eredmények alapján az előző HFS-ünk cél- és intézkedésrendszere mentén kívánunk továbbhaladni, valamennyi fejlesztési terület támogatását folytatni kívánjuk.

- Eredményes intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
LEADER HACS területén lévő helyi vállalkozások versenyképességének növelése Helyi termék piacra jutásának segítése, népszerűsítése	VP6-19.2.1.-56-1-17	125	84	246 496 481 Ft	110%
Közösségi terek fejlesztése és/vagy térfigyelő rendszer kialakítása a Közép-	VP6-19.2.1.-56-2-17	22	17	160 354 267 Ft	120%

Szabolcsi LEADER HACS területén					
Közösségi célú közlekedés fejlesztés	VP6-19.2.1.-56-4-17	1	1	20 148 550 Ft.	120%

A LEADER HACS területén lévő helyi vállalkozások versenyképességének növelése Helyi termék piacra jutásának segítése, népszerűsítése c. helyi felhívásunk tapasztalatai: Az intézkedés keretében 271.269.570 Ft forrás került lekötésre 84 db nyertes pályázattal. A programozási időszak elején és az átmeneti időszak végén volt a legnagyobb érdeklődés a felhívás iránt. A legtöbben meglévő szolgáltatások fejlesztéséhez igényeltek támogatást. A vállalkozások arról számoltak be, hogy a kapott támogatás hozzájárult piaci pozíciójuk megerősítéséhez, szolgáltatásaik színvonalának emeléséhez. A helyi vállalkozások részére nyújtott támogatás több új munkahely létrejöttét is eredményezte. Elenyésző volt a száma helyi termék és turizmus fejlesztésére irányuló támogatási kérelmeknek. Erre nagyobb hangsúlyt szeretnénk fektetni a következő időszakban.

A kisösszegű támogatásokkal sikerült megvalósítanunk azt a célunkat, hogy minél több kisméretű vállalkozásfejlesztési projekthez tudtunk támogatást nyújtani. A tartalmi értékelésnél előnyben részesültek az együttműködésben megvalósított projektek. Számos szférán belüli és szférák közötti együttműködés is született, elsősorban marketing témában. Bízunk abban, hogy az előző időszakban kedvezőbb értékelésért vállalt partnerségek kibővülnek, folyamatosak lesznek és tovább erősödnek. Negatív tapasztalat, hogy a COVID járvány okozta bizonytalan gazdasági folyamatok hatására bekövetkezett áremelkedés és bevétel csökkenés miatt többen elálltak a projektek megvalósításától, nem merték bevállalni az önerő finanszírozását a pénzügyi tartalék terhére vagy a több éves fenntartási kötelezettséget.

Megvalósult fejlesztések helyi közösségekre gyakorolt hatásai: Két felhívásunkat hirdettük meg közösségi céllal, az egyik a közösségi élet fejlesztésére irányult közösségi színterek felújításával a másik autóbussz beszerzésével a közösségi közlekedés javulását támogatta. Megújultak vagy kialakultak a települések közösségi, kulturális terei, amelyeket a lakosság minden generációja magának érezhet, és belakhatja. Parkok, közterek, játszóterek megújítása és létesítése, köztemetők infrastrukturális fejlesztése a rendezett településkép kialakításához járult hozzá. Egyetlen fejlesztés irányult a közbiztonság javítására térfigyelő rendszer kiépítésével. A megújult terek és épületek településeink pozitív megítélését segítik. A fejlesztések a közösség életminőségének javítását eredményezték.

- Továbbfejlesztendő intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke
Közösségépítő és hagyományőrzésre épülő rendezvények támogatása	VP6-19.2.1.-56-2-17	25	19	25 293 849 Ft	115%

A Közösségépítő és hagyományőrzésre épülő rendezvények támogatása c. helyi felhívásunkra csak önkormányzatok nyújtottak be pályázatot. A civil szervezetek visszajelzései alapján megállapítható, hogy számukra nehézséget jelentett az 5%-os önerő biztosítása. A felhívás kötelezően elvárta a térségi szintű rendezvény megvalósításához az együttműködést három szervezettel. Ennek eredményeképpen a civil szférával való együttműködések száma megnőtt, szerepük erősödött a helyi közösségek életében.

Az intézkedés keretében sikerült támogatni sok térségi szintű kulturális, hagyományőrző és gasztronómiai rendezvényt. A megvalósult rendezvények mind turisztikai, mind közösségi szempontból pozitív hatást gyakoroltak a térségre, és erősítették az identitástudatot.

- Eredménytelen intézkedések: HACS működési tevékenységek és sikeres HF-ek indoklással.

Nincs eredménytelennek tekintendő intézkedés.

Felhívás címe	Kódszáma	Beérkezett TK-k száma	Támogatottak száma	Felhívás keretösszege	Kötelezettségvállalás mértéke

6. Külső koherenciák azonosítása

A tevékenységszintű lehatárolás alapjai:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A HFS elsősorban a tevékenység, másod sorban pedig a projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

Tekintettel arra, hogy a LEADER Programon keresztül támogathatóak olyan projektek, amelyek a léptékük, vagy a tevékenységi körük miatt máshonnan nem juthatnak fejlesztési forrásokhoz, viszonylag kisebb komplementer halmaz értelmezhető az átfedések tekintetében.

KEHOP Plusz

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófakockázat-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrál, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

TOP Plusz

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása. A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során vizsgálatra kerül az érintett megye Integrált Területi Programja.

A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP Plusz pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

EFOP Plusz

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelő-műhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

GINOP Plusz

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységük és hozzáadott értékük növelése érdekében.

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást.

DIMOP Plusz

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális

transzformáció folyamatát. A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több szinergia lehetőség azonosítható a két program között. Releváns: a DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalusi stratégiával vannak összhangban.

IKOP Plusz

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat. Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat.

Magyar Falu Program (MFP)

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságszámú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistelepülésen élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendű úthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikrovállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

A nagymértékű átfedési lehetőségek okán alkalmazzuk a projektszintű lehatárolásokat.

Vármegyei Integrált Területi Programok

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye fejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a megye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát. Az első az aktív megye, melynek célja az értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése. Második átfogó célja szolidáris megye a mélyszegénység felszámolására és a leszakadó térségek felzárkóztatására. A harmadik a vonzó megye, amely előtérbe helyezi a vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtését. A három átfogó cél elérése érdekében hét stratégiai cél került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél.

A hét stratégiai cél a következő:

1. Versenyképes élelmiszergazdaság, amely az agrárgazdaság erősítésére fókuszál;
2. Zöld megye, melynek lényege a klímabarát energiagazdálkodás, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás;
3. Proaktív megye, amely a megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés kialakítását célozza;
4. Képzett megye, melynek célja a rugalmas szakképzési, felsőoktatási és innovációs környezet kialakítása;
5. Fejlett centrum, amely a megye gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumának fejlesztését célozza;
6. Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok, melynek fő célja a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése, összehangolt fejlesztése;
7. Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése.

A kitűzött célok elérése az intelligens növekedés, fenntartható növekedés, befogadó növekedés, a reziliencia, valamint a népesség- és családvédelem (mint horizontáliscélok) jegyében történik.

A megyei program végrehajtásának finanszírozása elsősorban európai uniós forrásokból valósul meg, a magyarországi operatív programok keretein belül.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye operatív programjának legfontosabb célkitűzése az itt élő lakosság életminőségének javítása. Ezt a HFS kulturális és hagyományőrző rendezvények és közösségi célú terek infrastrukturális fejlesztésének támogatásával segíti elő. Továbbá a HFS mikrovállalkozásokat támogató intézkedése erősíti a megyei operatív program helyi gazdaság és vállalkozásfejlesztést célzó intézkedéseit.

Egyesületünk is tervezi más forrásokra támogatási igény benyújtását, pl. a humán erőforrás fejlesztésével és az együttműködések kialakításával kapcsolatban, a hálózatosodást segítve, koordináló, a szektorokat összekapcsoló szerepet betöltve.

A HFS elkészítése során áttanulmányoztuk a meglévő fejlesztési dokumentumokat (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Operatív Programja, az Egyesületünkhöz tartozó települések Integrált Településfejlesztési/Városfejlesztési Stratégiáit, Esélyegyenlőségi Terveket) is, valamint egyeztető megbeszélést tartottunk a polgármesterekkel, a térségi szervezetek képviselőivel, valamint áttekintettük a statisztikai adatokat is. A fejlesztési területek meghatározásakor figyelembe vettük az európai uniós, az országos, a megyei, illetve egyéb, speciális programokban szereplő prioritásokat, elérendő célokat. A stratégiában szereplő intézkedéseket (pályázati lehetőségeket) úgy határoztuk meg, hogy ne kerüljön átfedésbe a fenti programokkal, azokat kiegészítse, olyan területeket céloz meg, melyeket azok nem érnek el. A HFS-ben megfogalmazott további fejlesztési szükségletekhez (pl. munkaerő képzése; hátrányos helyzetűek felzárkóztatása; mezőgazdasági „nagyvállalkozások” beruházásai), amelyek más programokból is támogathatóak, azokhoz más programok forrásait kívánjuk igénybe venni.

7. Helyzetfeltárás

7.1. Helyi és helyzeti energiák bemutatása

Térszerkezeti adottságok

Térségünk Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a rétközi kistáj nyugati részén helyezkedik el. Északról a Tisza, keletről a Kisvárdai, délkeletről a Kemecsei, délről és nyugatról a Nyíregyházi járás határolja. Az akcióterület számára meghatározó jelentőségű a környező országoktól való távolsága, három ország, Ukrajna, Románia és Szlovákia határa fekszik 70 km-es sugarú körön belül. A Közép-Szabolcsi LEADER Akciócsoport az Ibrányi járás teljes területét fedi le. A települések közül kettő városi ranggal rendelkezik (Ibrány, Nagyhalász), Gávavencsellő pedig nagyközségi címmel. A többi 5 település (Balsa, Buj, Paszab, Tiszabercel, Tiszatelek) községnek számít. A térség lakosságának több mint fele (11.740 fő) a két kis lélekszámú városban él. A legtöbben Ibrányban (6.403 fő) laknak, a legkevesebb lakosa (701 fő) Balsának van. Ibrány város közigazgatási és térségszervező szempontból is az Ibrányi járás központja, mind államigazgatási-, mind középfokú oktatási-, egészségügyi-, közszolgáltatási-, mind gazdasági szempontból. A járás második legnagyobb települése Nagyhalász, közigazgatási, közszolgáltatási szempontból a járás egyik alközpontja, mind középfokú oktatásban, mind a járóbeteg szakellátás terén erőteljes térségszervező erővel rendelkezik.

A településeknek közvetlen kapcsolata nincs autópályával, autóúttal vagy elsőrendű főútvonallal, egyéb közutak érintésével lehet a főbb útvonalakra csatlakozni. A térségből a megyeszékhely (Nyíregyháza) viszonylag könnyen elérhető, mind közúton, mind tömegközlekedéssel. A legtávolabbi település 35 km-re található a megyeszékhelytől. A fejlesztési lehetőségeket erősíti az M3-as autópálya közelsége. A településeken a burkolt utak aránya viszonylag magas, bár településenként eltérő. Fejlesztésekre folyamatosan szükség van, hiszen az utak állapotának minőségi romlását a forgalom, valamint az időjárás nagyban elősegíti. Az Ibrány-Buj összekötő út szélessége, illetve burkolatának minősége nem megfelelő. A településeken élők, gazdálkodók szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a külterületi mezőgazdasági utak, illetve az azokhoz kapcsolódó szikkasztó és vízelvezető árkok karbantartása is.

Tömegközlekedési eszközökkel a megyeszékhelyről a térség települései viszonylag jól megközelíthetőek. Helyközi autóbuszjárat minden települést érint, a járatsűrűség hétköznapokon 1,5 és 3 óra, hétvégén 2 és 5 óra között változik. Ibrányból például napi 26 járat indul Nyíregyházára átlag 50 perces menetidővel. De a települések közötti járat sűrűség is jónak mondható. A legnagyobb

problémát a járásközpont és Buj közötti közvetlen buszjárat hiánya okozza, mely az összekötő út rossz műszaki és minőségi állapotának, valamint az útpálya nem megfelelő szélességének tudható be.

A térséget a megyeszékhellyel és a szomszédos településekkel összekötő Nyírvidéki Kisvasút forgalmát 2009. decemberében leállították. A vasúti közlekedés megszüntetésével a vasúti pálya hasznosítása nem biztosított, a műszaki állapota folyamatosan romlik, a közvetlen közelében lévő környezet elhanyagolt. A nyomvonal keresztülszeli a településeket, ami akadályozza járdák, kerékpárutak kialakítását, emiatt veszélyes a közlekedés. Az önkormányzatok részéről több javaslat is felmerült a hasznosítására. A rendszeres, járatszerű vasúti közlekedés végleges megszüntetésével a vasúti sínpálya és környezete turisztikai célú hasznosítása akár nosztalgiaszerelvények működtetésével (érintett településeket összefogó konzorcium létrehozása, közös turisztikai célú pályázat benyújtása), akár a pálya alépítményének felhasználásával kerékpárút építése.

A tervezési területen keresztül halad a rétközi kerékpárút, ami Nyíregyháza – Nagyhalász – Ibrány – Paszab – Gávavencsellő – Balsa – Tímár – Rakamaz nyomvonalon halad. Több szakasza már felújításra érett és további szakaszok kiépítése is időszerűvé vált, ilyen például a Nagyhalászt Tiszatelekkel összekötő szakasz kiépítése vagy Nyíregyháza-Tokaj kerékpárúttal kiegészítése gyűrűvé. A településeken belüli és a települések közötti kerékpárút-hálózat fejlesztésével egyrészt biztonságosabbá válik a kerékpáros közlekedés, másrészt a turisztikai kerékpárutak növelnék a térség vonzerejét. A belterületi úthálózatok mentén számos kerékpárosbarát fejlesztés szükséges a biztonságos közlekedés érdekében.

Hajó kikötő csak Tiszabercelen van, ami MAHART Nyaralóhajózás - kiemelt kikötő. Gávavencsellő fejlesztési elképzelése szerint kishajó kikötővel teremtené összeköttetést a szomszédos megyével. A Tiszán való átkelést Balsa és Kenézlő között egész évben komp biztosítja. A légi közlekedést tekintve Nyíregyháza rendelkezik egy, a nemzetközi forgalom számára nyitott repülőtérrel. Nemzetközi repülőtér legközelebb Debrecenben található.

Környezeti adottságok

A tervezési terület a **Rétközben** helyezkedik el. A Rétköz Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik kistája, a Tisza felső szakaszának szabolcsi mélyártere, a **Lónyai-főcsatorna** és a **Tisza** közt fekvő területen található. Helyi neve Rétség volt, amin elsősorban a Tisza közelében fekvő leginkább mocsaras területet értették. A Rétköz egykor a Tisza ártere volt, a 19. század közepéig, a folyószabályozások, lecsapolások előtt erdőkkel, tavakkal, rétekkel, lápokkal, kanyargó vizekkel szabdaltnak kiterjedt lápvidék volt.

A térségben a települések térbeli szerkezetét, a belterületek alaprajzát döntően a Tisza árvizei, a tartós belvizek, mocsarak, lápok és a domborzati adottságok határozták meg. A települések rendszerint olyan magas fekvésű homokhátságok foglaltak el, amelyet az árvizek, belvizek nem öntöttek el. Területünk déli és a nyugati részén lévő falvak (Buj, Gávavencsellő) a Nyírségből benyúló, vele összetartozó a szél által felhalmozott homokhátságokra, míg Tiszabercel, Paszab, Ibrány, Nagyhalász, Tiszatelek a kanyargó Tisza eróziós tevékenysége révén meghagyott homokfoltokra vagy a szél pusztító munkája által kipreparált maradékkerincekre épültek. Elfoglalták mindazokat a területeket, amelyek alkalmasak voltak emberi letelepedésre. A különböző nagyságkategóriákba sorolt települések térbeli elhelyezkedésénél semmiféle rendszeresség nem figyelhető meg, mindegyik keletkezési magja a szabálytalanul elhelyezkedő homokhátságokhoz köthető.¹

A szabályozás eredményeként a folyó új hossza 962 km lett, született 136 km új, épített meder, valamint kialakítottak 589 km holtágat. A térség állóvizei is a tiszai holtágakból alakultak ki. Azonban a rétközi területek teljes ármentesítéséhez szükség volt a Nyírség felől érkező vizek szabályozására is. A Berkesztől Gávavencsellőig, 44,6 km hosszan, Nyírbogdányon is keresztül húzódó Lónyai-csatorna megépítésével fokozatosan eltűnt a Nyírség ősi tó-, láp- és mocsárvilága.

A Tisza vízgyűjtő területe mintegy 157 000 km², vízállása erősen ingadozó, így az **árvízvédelem** a Rétközben kiemelt jelentőségű feladat, a felső szakasz jellegű folyók heves vízjárásúak, az érkező

¹ Forrás: Kormány Gyula Az Ibrányi járás településhálózata, lakásainak infrastruktúrája

árvizek nagy vízhozamúak, a védekezés összehangolt, hatékony munkát igényel. A térség a megye egyik leginkább **belvíz-veszélyeztetettebb** területe.

A Rétköz **éghajlata** mérsékeltlen meleg, mérsékeltlen száraz, a napsütéses órák száma 2000-2050. Legmagasabb havi középhőmérséklet júliusban (+20,5 Celsius-fok), a legalacsonyabb januárban (-3,5 Celsius-fok), az évi középhőmérséklet pedig 9,8 Celsius-fok. A Rétköz széles vidék, a leggyakoribb az ÉK-i és a DNY-i szél. Az évi csapadékmennyiség sokévi átlaga 550–600 milliméter között váltakozik.

Rétközben jellemző a humuszos öntéstalaj, mely a Tisza mentén széles sávban, a folyó öntésképződményein alakult ki. Közepesen humuszosodott. Rendszeres talajműveléssel, talajerőutánpótlással rajta a legtöbb növény termesztése kedvező eredménnyel jár.

A vízszabályozási munkálatok kezdetéig a természetes **növényzet** eredeti jellemvonását megőrizte. De a fokozódó emberi beavatkozás következtében az ősi erdős sztyepp vegetáció csak töredékeiben maradt az utókorra. Napjainkban összefüggő erdőt többnyire a Tisza hullámterében, valamint a szántóföldi művelésre kevésbé alkalmas homoktalajon találunk. Állatvilága – az ökológiai feltételek megváltozása miatt – már nem olyan gazdag faj- és egyedszámban, mint amilyen a korábbi évszázadokban volt. A ligeterdők **állatvilága** azonban gazdagnak mondható. A kétélűfajok sokaságán túl, szembevetendő a madárvilág sokszínűsége. A Tisza halállománya (csuka, harcsa, ponty, kecsge, dévér, keszeg, kárász, compó, sügér, fogas-süllő, kőszüllő, kövi és vágó csík) mellett a szarvas, őz, vaddisznó, nyúl, fogoly, fácán érdemel említést.

Kulturális erőforrások

A térség bővelkedik **épített örökségekben**. Jelentős megyei emlék a gávavencsellői Dessewffy kastély. A volt Dessewffy kastélyt a Dessewffy család építette. Parkja évszázados fákkal védett történelmi kert. „E házban született 1794.X.23-án Csuha Antal az 1848-49-es szabadságharc honvédtábornoka.” – adja hírül egy emléktábla a nagyhalászi Csuha – Kállay kúria falán. A műemlék jellegű épület 1995 óta védett, jelenleg a városi könyvtárnak ad otthont.

A térség épített műemlékei közül kiemelkedik a tiszaberceli Bessenyei György Emlékház. Itt született 1747-ben Bessenyei György költő, a magyar felvilágosodás vezéralakja, a magyar nemzeti művelődéspolitikai első kidolgozója.

Az ipari műemlék szivattyútelep is a település érdekes látnivalója. 1896-ban építették, a létesítmény 75 éven át működött üzemzavar nélkül.

Ibrányban található Bleuer-kúria a XIX. század első felében épült klasszicista stílusban. A századfordulón Bleuer Mór tulajdona volt, ma általános iskola.

Népvándorlás kori emlék Ibrányban a Fekete halom (kiemelten védett régészeti lelőhely), az egyik legnagyobb és legépebb kurgán hazánkban, időszámításunk után 247-ben készült el, s egy gót fejedelem, Kniva földi maradványait rejt.

Paszab elsősorban **népművészetéről** ismert. A mára világszerte ismert és keresett paszabi szőttes a helyi hagyományok és más vidékek mintakincsének ötvözetéből jött létre. A Szövőház ma múzeumként megtekinthető.

A **helyi rendezvények** a helyi jellegzetességekre, **hagyományokra épülnek**, melyek a szórakoztatáson kívül igyekeznek bemutatni a térségben élők szokásait, gasztronómiai különlegességeit. A térségben egyedülálló több napos rendezvénysorozat a Tiszaberceli Kulturális és Turisztikai Napok. Gávavencsellőn hagyományőrző Krumplifesztivált, Bujon lecsófőző versenyt, Paszabon a Szőttes Napokat, Nagyhalászbán hagyományőrző rétközi lófogatolású szántóversenyt és NagyHalász-Fesztivált rendeznek.

A társadalom állapota

A térség lakónépessége 2022. január 1-ei adat szerint 22.224 fő, amely a megyei lakónépesség 7,9%-át teszi ki. A népesség számának alakulásánál 2011-től egy csökkenő trend alakult ki. Az elmúlt tíz évben a népesség száma 24.028 főről 22.224 főre csökkent, vagyis 7,5%-os **népességcsökkenés** zajlott

le. A népességfogyás háttérében a népmozgalmi adatok, vagyis a migrációs mutatók és a születés/halálozási arányszámok állnak, ezért szükséges ezeket megvizsgálni.

Magyarországon sajnos nem **természetes szaporodásról**, hanem természetes fogyásról beszélhetünk, azaz a halálozások száma meghaladja a születések számát. Az ezer lakosra jutó természetes szaporodás/fogyás mutató alapján 2021-ben ez igaz az Ibrányi járásra (-6,7) is, ez meghaladja a megyei értéket is. A 2020. évi -2,1-es adathoz mért korábbinál jóval kedvezőtlenebb változás háttérében a halálozások számának megugrása áll. Teljesen egyértelmű, hogy ez a koronavírus-járvány következménye. Az elmúlt tíz évben ez a mutató negatív előjelű, kivétel a 2017-es adat (0,1), ez arra mutat rá, hogy a népesség fogyása folyamatos tendenciát mutat.

A **migrációs folyamatok** esetében 2021-ben a legkedvezőbb a helyzet (-3,5) az elmúlt tíz év adatait nézve. Azonban az elmúlt időszakban folyamatosan negatív előjelű az el- és odavándorlás egyenlege, vagyis többen hagyják el a járást, mint amennyien lakóhelyükké választják. Ugyanez a tendencia figyelhető meg a megyei adatokat nézve. Legjellemzőbb a fiatal korosztály elvándorlása a minőségi munkalehetőségek és továbbtanulási lehetőségek hiánya miatt.

A térség népességére az öregedés jellemző, bár az **öregedési indexe** (92,9) kedvezőbb az országos és a megyei átlagnál. A tendencia szerint további arányromlás várható, az öregedési mutató az elmúlt tíz évben fokozatosan emelkedett. Négy nagy összevont korcsoport vizsgálata alapján elmondható, hogy a 0-14 éves fiatalok aránya 17%, a 15-17 évesek aránya 4%, a 18-59 évesek aránya 57%, továbbá a 60 év felettiek aránya 24%. Az élettartam hosszabbodásával a modern társadalmakban, így hazánkban is egyre több az idős ember. Számuk és népességen belüli arányuk növekedése általános jelenség, ami térségünkben is megfigyelhető.

A **roma lakosság** arányára vonatkozóan 2011. évi adatok állnak rendelkezésre, ez alapján Balsán 2,6%, Bujon 6,3%, Gávavencsellőn 3,2%, Ibrányban 14,2%, Nagyhalászbán 9,5%, Paszabon 15,5%, Tiszabercelen 19,2% és Tiszatelken 0,4%. Ez az arány az elmúlt tíz évben vélhetően ugrásszerűen megnövekedett. A pontos számukat nem tudjuk, a népszámlálások az önbevallásra építenek, de a cigányok jelentős része a kérdezőbiztos előtt nem vallja romának magát. Emiatt rendre alulméri a számukat. A fiatal roma generáció egyáltalán nem tud munkaviszonyt létesíteni, nem tud bekerülni az álláskeresők ellátásának rendszerébe. A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan nincsenek pontos adatok, de megállapítható, hogy életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. A térség településeiben több szegregátum is található, az itt élő többségében roma lakosság felzárkóztatása fokozott és nagyon intenzív szociális munkát követel.

A **lakosság iskolai végzettsége** messze elmarad az országos átlagtól. A tendenciák pozitívak települési szinten, leginkább a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya emelkedett, de ezzel az emelkedéssel sem érjük el az országos érték felét a diplomásoknál. Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (54%) kedvezőtlenebb a megyei átlagtól. A 18 éves és idősebb népességből az érettségivel rendelkezők aránya (26,2%) közel azonos a megyei értékkel. A diplomával rendelkezők aránya (7,4%) meghaladja a megyei adatot. A lakosságnak kis hányada rendelkezik felsőfokú végzettséggel, melynek legfőbb oka a minőségi munkahelyek hiánya miatti elvándorlás. A lakosság iskolai végzettsége ugyan egyre kedvezőbb összetételű, de bizonyos kutatások azt is megmutatják, hogy az alacsony iskolai végzettség újratermelődik. Manapság is vannak, akik a munkaerőpiacon alig konvertálható alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb általános iskola) lépnek ki az oktatásból. Ennek egyik oka a lemorzsolódás: a középfokú oktatásban jelentős azok aránya, akik elkezdnek valamilyen iskolát, de nem fejezik azt be. A megyei adatok tekintetében az Ibrányi járásban az egyik legmagasabb az évisméltésre kötelezett tanulók aránya.

A térség népességének **jövedelmi viszonyai** lényegesen rosszabbak az országos átlagnál. Ennek fő oka a népesség alacsonyabb gazdasági aktivitása. A régióban hiányoznak azok a multinacionális nagyvállalatok, amelyek a hazai átlagnál magasabb bérszínvonalukkal emelik a jövedelmi átlagot. A megyében elsősorban a megyeszékhely és környéke emelkedik ki relatíve magasabb jövedelmekkel. A leszakadás elsősorban a kistfalvakra, periférikus helyzetű falvakra és a roma népesség által legnagyobb arányban lakott településekre jellemző.

A **szociális ellátást** döntően az önkormányzatok végzik, akik mellett az egyházakra és egyéb karitatív, non-profit szervezetekre is számíthat a lakosság, szerepük azonban jelenleg még mérsékelt.

Minden településen biztosított a család- és gyermekjóléti szolgálat. Ibrány Város és Térsége Gyermekjóléti Szolgálat és Családsegítő Szolgálat a járásszékhelyen család- és gyermekjóléti központként működik.

Balsán falugondnoki szolgáltatás működik, továbbá elérhető még szociális konyha, házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. Bujon működik bölcsőde, szociális konyha, házi segítségnyújtás és időskorúak nappali ellátása. Gávavencsellőn minibölcsőde, biztos kezdet gyerekház, tanyagondnoki szolgáltatás, szociális konyha, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, időskorúak nappali ellátása és idősek otthona biztosított. Ibrányban bölcsőde, biztos kezdet gyerekház, szociális konyha, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, időskorúak nappali ellátása és idősek otthona működik. Nagyhalászbán bölcsőde, szociális konyha, házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, időskorúak nappali ellátása és idősek otthona érhető el. Paszabon bölcsőde, szociális konyha, házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosított. Tiszabercelen szociális konyha, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és időskorúak nappali ellátása biztosított. Tiszatelken szociális konyha és házi segítségnyújtás érhető el. Továbbá Ibrányban a Szalmaszál Fogyatékos Embereket Segítő Szolgálat támogató szolgáltatást működtet, amelynek ellátási területe Buj, Ibrány, Nagyhalász, Paszab és Tiszabercel.

Az **egészségügyi alapellátási** feladatok a következőképpen valósulnak meg:

Mindegyik település tekintetében megoldott a háziorvosi ellátás. Egyes kistérségeken más településekkel együttesen közös praxisjoggal rendelkező házi orvos által biztosított az egészségügyi alapellátás. Önálló praxisjoggal rendelkező házi gyermekorvos azonban csak 2 településen (Ibrány, Nagyhalász) dolgozik. Fogászati rendelő 5 településen (Buj, Gávavencsellő, Ibrány, Nagyhalász és Tiszabercel) működik, amelyeknek ellátási körzete a járás egész területére kiterjed. A központi orvosi ügyeleti ellátást a MEDI-AMB Nonprofit Közhasznú Kft. működteti. Az ügyeleti ellátás fontos kiegészítő eleme az Ibrányban működő, 24 órás esetkocsival felszerelt mentőállomás. A mentő a lakosság számára az alapellátás és az ügyelet mellett, sürgős esetben folyamatosan elérhető. A fekvőbeteg ellátást a megyeszékhelyen működő Jósa András Oktatókórház keretein belül működik. A dr. Béres József Egészségügyi Centrum biztosítja Ibrány és a környező 11 település (Ibrány, Nagyhalász, Tiszatelek, Buj, Paszab, Tiszabercel, Gávavencsellő, Balsa, Tiszarád, Vasmegyer, Újdombrád, Beszterec) több mint 28.000 lakosának szakorvosi ellátását. A szakrendelő a 12 település által létrehozott MEDI-AMB Nonprofit Közhasznú KFT tulajdonában van. Védőnői feladatellátás minden településre kiterjed és megoldott, gyógyszerár mindenütt üzemel.

A térség az **oktatási-nevelési intézmények** számát tekintve jól ellátott. Minden településen működik óvoda, a gyermeklétszámra a stagnálás jellemző. Balsa kivételével minden településen található általános iskola. A járásban két középiskola található. Az Ibrányi Református Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium fenntartója az Ibrányi Református Egyházközség. Nagyhalászbán a Csuha Antal Baptista Általános Iskola, Gimnázium, Technikum és Szakképző Iskola üzemeltetője a Baptista Szeretetszolgálat. Az általános iskolai tanulók száma folyamatos csökkenő tendenciát mutat, míg 2011-ben a tanulók száma elérte a 2241 főt, addig ez a szám 2021-re 424 fővel csökkent.

Nagyhalászbán elérhetőek a Magyarországi Református Egyház Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Általános Iskola, Óvoda, Kollégium, Utazó Gyógypedagógusi Hálózat és Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatásai. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ibrányi Tagintézményét a Nyíregyházi Tankerületi Központ tartja fenn.

Településenként eltérő mértékben hiányos a rendelkezésre álló infrastruktúra, ezért ezen hiányosságok pótlása az elkövetkező évek feladata.

A 2022. évi népszámlálás adatai szerint az Ibrányi járásban 8742 db lakás volt. Folyamatosan csökken ugyan a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya, mégis rosszabb mutatókkal rendelkezünk a megyei, és az országos arányoknál. A településeken 2021-ben összességében a lakások 88%-ban elérhető a vezetékes víz, a közcatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya 71,9%, A villamos-, és gázhálózat kiépítettsége teljes.

A lakhatás biztosítása érdekében szükséges a települések bérlakás állományának növelése, mely nem csak a rászoruló, de motivált és elhivatott fiatalok számára lehet vonzó, hanem olyan fiatalok számára is, akik magasabb képzettségi szinttel rendelkeznek és vidékies környezetben, de a nagyvárostól nem túl távol terveznek családot alapítani.

A **közbiztonsági helyzet** vonatkozásában nézve megállapítható, hogy az akciócsoporthoz tartozó területén a regisztrált bűncselekmények számának ezer lakosra vetített értéke 2021-ben 9,9, ami a megyei átlag alatt van. A bűncselekmények visszaszorítása érdekében az elmúlt években több településen került sor a térfigyelő kamerarendszer kiépítésére, illetve fejlesztésére.

A **civil szervezetek** fontos szerepet töltenek be egy fejlett társadalom életében, olyan feladatokat vállalnak fel, melyekre az őket életre hívó közösségekben szükség van, s melyeket sem állami, sem önkormányzati szereplők, sem gazdasági szervezetek nem képesek vagy nem szándékoznak ellátni.

A térségben működő civil szervezetek közül csak néhány folytat jelentős munkát, jellemzően alacsony az önszerveződés mértéke. A szervezetek többsége kulturális egyesület, sportegyesület, polgárőr egyesület, de jelentős a nyugdíjasklubok és ifjúsági csoportok száma is. Találunk még a felsoroltakon túl hagyományőrző, szabadidős szervezeteket is. Éves bevételeik alapvetően a tagdíjakból és önkormányzati támogatásból származnak, pályázati bevételeik csak néhány nagyobb szervezet esetében jelentősek. Tevékenységük és hatékonyságuk egyrészt a pályázati bevételeikből, és a lebonyolított programok, projektjeik számából, valamint alkalmazottaik létszámából mérhető. A civileknek a térség fejlődésében kulcsszerepük van, hiszen a társadalmi együttműködés „motorjai”, azonban tökeszegénységükből adódóan kevesebb funkciót képesek ellátni. Ennek egyik megoldása közösségfejlesztő, társadalomépítő programjaik támogatása, illetve az együttműködés elősegítése a térség vállalkozásaival és önkormányzataival, hogy feladatvállalás révén tőkéhez jussanak, fejlődjenek és meg tudják valósítani társadalomépítő programjaikat.

A nagyvárosi életforma terjedésének felgyorsulása és ennek következtében a kisvárosi és falusi települések kiürülése a helyi közösségek széthullásához vezetett, ez a tendencia térségünkben is megfigyelhető. Fontos feladat a kisközösségek létrejöttének támogatása, mely hozzájárul a települések népességmegtartó képességének erősödéséhez. A civil szervezeteknek meghatározó szerepe van a helyi közösségi élet alakításában, a társadalmi felelősségvállalás népszerűsítésében.

A településeken élők életszínvonalának lényeges tényezője a támogató helyi közösségek, a sokszínű közösségi rendezvények, amelyeknek elengedhetetlen feltétele a megfelelő állapotú és jól felszerelt nyitott és zárt közösségi terek. Minden településen található közösségi tér, viszont ezek jelentős része felújításra szorul, és szükséges az eszközállományok korszerűsítése is.

A gazdaság helyzete

2019-es adatok alapján a térségben a **regisztrált vállalkozások** száma 3643 db (ezer lakosra jutó számuk 160,7 db), jóval magasabb, mint a működő vállalkozások száma. Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma (46,2 db) kedvezőtlenebb a megyei adattól (63,9 db). A regisztrált őstermelők száma 1363 db, a működő egyéni vállalkozók száma 748 db, a működő társas vállalkozások száma 299 db. A társas vállalkozások közül 0-9 fős mikro- és 10-49-fős kisvállalkozások aránya 90%, illetve 8%, a maradék 2%-ot a közép-vállalkozások teszik ki. A mikro vállalkozások száma a legnagyobb 258 vállalkozás létszáma 9 fő alatti, a kisvállalkozások száma 24, a középvállalkozások száma 5, nagyvállalat nincs a térségben.

Az egyéni vállalkozások magas aránya a vállalkozási szerkezet sérülékenységét jelzi, valószínűleg ezek közül sok a kényszervállalkozás, az igen kis forgalmat bonyolító vállalkozás.

A vállalkozások többsége jellemzően kisméretű, tökeszegény, munkahelyteremtő képessége alacsony és nem elég innovatív. Az, hogy a térségre a kisvállalkozások dominanciája jellemző, illetve, hogy a szolgáltató-szektorban a kereskedelmi tevékenység a domináns, szintén ezt a feltételezést erősíti – a kényszervállalkozások jelenléte ugyanis éppen a kereskedelem-javítás területén a legjellemzőbb.

A térségben dominálnak a 10 fő alatti létszámmal működő társas vállalkozások. A térség jelentősebb vállalkozásai az ibrányi IMTEF Szövetkezet, a gávavencsellői Frigo-Hasso Sütő-és Tésztaipari Termelő és Kereskedelmi Kft, a nagyhalászi Zsákgyár-Pirehab Nonprofit Kft.

A regisztrált vállalkozások ágazonkénti megoszlásánál a legnagyobb a mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások aránya (67%), a legalacsonyabb az iparban (9%) és a szolgáltatásokban (24%) tevékenykedő vállalkozások aránya.

A működő vállalkozások 16%-a mezőgazdaságban tevékenykedik, az ipar 26%-át teszi ki. A szolgáltatásokban a vállalkozások 58%-a tevékenykedik. Ebből 33% a kereskedelemben, emellett meghatározó még az oktatás, szálláshely szolgáltatás, vendéglátás, szállítás, raktározás, adminisztratív szolgáltatást támogató tevékenység. Az alacsony jövedelmet biztosító mezőgazdasági ágazatban működő vállalkozások részaránya továbbra is magas, és a szolgáltató szektor vállalkozásai jelentős lemaradást mutatnak. A szolgáltatások köre nem túlságosan kiterjedt a térségben, az alapvető lakossági szolgáltatások azonban szinte minden településen megtalálhatóak (fodrász, autószerelő, festő-mázoló stb.). Néhány személyi szolgáltatás (kozmetika, testedzés stb.) azonban nem vehető igénybe minden településen, bár a lakosság feltehetően igényli ezeket a szolgáltatásokat.

A gazdaság fejlesztése szempontjából katalizátor szerep betöltésére képes vállalkozói inkubátorház és ipari park nem található a térségben, de több helyen is vannak ipari, kereskedelmi területek.

A **mezőgazdaságban** földek jelentősen nagyobb hányadát hasznosítják szántóként, ezzel párhuzamosan megfigyelhető az erdőterületek alacsony aránya. Összességében a térségben a szántóföldi művelés adottságai középszintűnek mondhatóak, jellemző az alacsonyabb termőképességű talaj. Az agrárium termelési szerkezetére az elaprózott kisbirtokok, és az egyéni gazdaságok nagy száma jellemző. A mezőgazdasági termékek feldolgozottsági foka jellemzően alacsony.

A termelés bővítés egyik szűk keresztmetszete az öntözés jelenlegi rendszere. A termelésbiztonságot súlyosan veszélyeztető tényező - a vízhiányon és aszályon túl - az egyre gyakoribb természeti károk jelensége. Legtöbbjük ellen nem, vagy alig lehetséges védekezni. A gyümölcsstermesztésben a tavaszi fagy után a legtöbb kárt a jégverés okozza. Új kihívást jelent az utóbbi évtizedekben tapasztalható egyenetlen csapadékeloszlás is.

A települési önkormányzatok körében végzett információgyűjtés során kiderült, hogy a mezőgazdaság az országosan is jellemző problémákkal küzd, jelentős kapacitások épültek le, a háztáji tevékenység visszaszorult. A kistelepüléseken fokozottan jellemző, hogy a gazdasági depresszió, a tőkeszegénység miatt az **állatállomány** jelentősen lecsökkent, a korábbi méretekhez képest elenyésző. Ezzel a megtermelt takarmánynövények helyi piaca is jelentős mértékben eltűnt. Állattenyésztést tekintve jelentős a szarvasmarha és juhállomány, valamint a baromfitenyésztés.

Több kisebb település is jó **idegenforgalmi** potenciállal rendelkezik, különösen azok, melyek valamilyen természeti vonzerő közelében (pl. Tisza-mente) helyezkednek el, vagy amelyek történelmi-néprajzi értékek találhatóak. Szükséges lenne azonban a települések egyedi kínálatának versenyképes ajánlattá formálása, és szervezett kiajánlása. A szolgáltatáscsomagok kialakítása mellett fontos az ismertség növelése és a megfelelően képzett szakembergárda biztosítása.

A térségben nincs hagyománya a turizmusnak, az infrastruktúra többnyire kiépítetlen, a szolgáltatások, szálláshelyek száma alacsony. Mindezek mellett az információ hiánya is fontos probléma, sok esetben nem jelzi semmi a településre érkező látogatóknak a kulturális és természeti értékeket, nincsen egy egységes, közösen kiajánlott turisztikai kínálat a térség látóivalról.

Említést érdemel Gávavencsellő Tiszatelek között lévő Tisza-szakasz és ártér, mely természetvédelmi terület. Gávavencsellő külterülete vadakban is bővelkedik, így a vadászatot kedvelők rendszeresen felkeresik. A Tisza partja kiváló üdülési és sportolási lehetőségeket nyújt, kellemes folyami homokkal borított parti szakaszai vannak, amelyek kiváló lehetőséget adnak a fürdésre.

A térség épített műemlékei közül kiemelkedik a gávavencsellői Dessewffy-kastély, Tiszabercelen Bessenyei György szülőháza és a Szivattyúház, Nagyhalászbán a Csuha-Kállay kúria.

A térség minden települése igyekszik vendégcsalogató programokkal is kedveskedni az ide látogatóknak. Jó néhány már nemzetközi hírnévre is szert tett az elmúlt évek során. Ezek a rendezvények a helyi jellegzetességekre, hagyományokra épülnek, melyek a szórakoztatáson kívül igyekeznek bemutatni a térségben élők szokásait, gasztronómiai különlegességeit és betekintést engednek az emberek mindennapjaiba is.

Az idegenforgalomban rejlő lehetőségek még jelentősek. Mindezek alapján következtetésként levonható, hogy a turizmus potenciálja a térségben jelenleg nem kihasználta, az adottságok és látnivalók felújítása, kialakítása és közös szervezett kijánlása révén életképes turisztikai termékek alakíthatók ki, melyek fontos jövedelem-kiegészítési lehetőséget jelenthetnek a vidéki lakosság számára. Elsősorban a természeti és kulturális értékekre alapozható fenntartható idegenforgalom, ezek a térség lovas- és vadász hagyományaival jó alapot képeznek az aktív turizmus fejlődéséhez.

A nyilvántartott **álláskeresők száma** 2021-ben 1135 fő volt, számuk a lakosság 5%-át tette ki. Ebből 130 fő pályakezdő, 216 fő 25 éven aluli. A nyilvántartott álláskeresők száma száz 15-64 évesre vetítve 5,9% százalék, ami közel azonos a megyei aránnyal. A térségben (57,3%) a nyilvántartott álláskeresők több mint fele legfeljebb 8 általános iskolát végzett. A legrosszabb munkaerő-piaci esélye az alacsony iskolai végzettségűeknek van. Magas a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya 61,7%, ez valamivel kedvezőtlenebb a megyei adattól. A tartós munkanélküliek száma az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 934 fő. Országosan a megyében a legnagyobb a közfoglalkoztatottak száma, ez jól szemlélteti, hogy a térségben még mindig jelentős a közfoglalkoztatás szerepe. Számuk összefügg az alacsony iskolai végzettségűek magas arányával.

Az alacsony iskolai végzettség, a szakképzettség hiánya, az etnikumhoz tartozás nehezítik a munkaerő-piacon való elhelyezkedést, mely foglalkoztatási nehézséget, tartós munkanélküliséget, jövedelmi szegénységet, végső esetben kirekesztést eredményezhet.

A térség **foglalkoztatottsági helyzetének** változásaira leginkább jellemző az, hogy az elmúlt években a mezőgazdasági vállalkozások számának csökkenésével, gyümölcsstermelés kedvezőtlenebb körülményeinek hatására a foglalkoztatottak száma is csökkent, míg az építőiparban növekedés volt tapasztalható. Gazdasági szempontból jellemző a nagy foglalkoztató vállalkozások hiánya, illetve főként Nyíregyháza munkaerő vonzása. A legtöbb településen az önkormányzati intézmények és a kereskedelmi egységek a legjelentősebb foglalkoztatók. Továbbá a munkaképes korú lakosok körében jelentős a megyeszékhelyre ingázók száma is. A településeken a közfoglalkoztatáson kívül kevés foglalkoztatási lehetőség van, hiszen nem működnek ipari létesítmények.

7.2. SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	LEHETŐSÉGEK
<ol style="list-style-type: none"> 1. A Tisza közelsége, egyedülálló ökológiai potenciál (Tisza holtágak) 2. Tiszta, ipari károsító tényezőktől mentes, vizekben gazdag természeti környezet, természeti értékek 3. A táj és a környezet idegenforgalmi vonzereje, fejleszthetősége (vízi-, kerékpáros-, falusi turizmus) 4. Nagy értéket képviselő szellemi, tárgyi, építészeti, kulturális örökség és népi, kézműves hagyományok 5. Az infrastruktúra kiépítettsége javul 6. Termelési tapasztalat, hagyomány és kedvező adottságok az agrárágazatban 7. Olcsó és (át)képezhető munkaerő-állomány 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Növekszik az igény a vidéki turizmus iránt (a Tiszára és a Rétköz adottságaira alapozva) 2. A megszűnt Nyírvidéki Kisvasút nyomvonalának turisztikai hasznosítása, közösségi célokra hasznosítható ingatlanállomány 3. Növekszik a helyi termékek iránti kereslet, a mezőgazdaságban rejlő lehetőségek, mezőgazdasági termékek feldolgozása, térségi márka kialakítása 4. Együttműködések kialakítása, erősítése (szektorok között, hazai és nemzetközi) 5. Növekvő pályázati aktivitás, vállalkozói és civil szektor megerősítése, hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatásának segítése fejlesztési források bevonásával 6. Növekvő befektetői szándék az ipari területeken 7. Környezet- és természet védelme

GYENGESÉGEK	VESZÉLYEK
<p>1. Foglalkoztatottak alacsony száma, kevés munkalehetőség, alacsony általános képzettségi szint, szakképzett munkaerő elvándorlása, elöregedő népesség, csökkenő lakosságszám, alacsony életszínvonal, növekszik a hátrányos helyzetűek aránya</p> <p>2. A vállalkozások többsége alacsony versenyképességű, tőkeszegény, sok a kényszervállalkozás, kevés a helyi termék</p> <p>3. Alacsony az együttműködési hajlandóság</p> <p>4. Forráshiányos civil szervezetek</p> <p>5. Hiányos turisztikai infrastruktúra, egységes térségi marketing hiánya</p> <p>6. A településkép meghatározó épületei, a közösségi terek bővítésre és korszerűsítésre szorulnak</p> <p>7. Ipari parkok hiánya, kiépítetlen üzleti infrastruktúra</p>	<p>1. Folyamatos elöregedés, mélyül a hátrányos helyzetű rétegek szociális válsága, erősödik a szegregáció</p> <p>2. A képzett munkaerő elvándorlása fokozódik, a munkaerő-piacról kiszorulók száma növekszik</p> <p>3. Nem javul a helyi vállalkozási potenciál; a befektetői és turisztikai érdeklődés a térség iránt; az együttműködési készség</p> <p>4. Fejlesztésekhez szükséges önerő hiánya</p> <p>5. Csökkenő pályázati lehetőségek vagy a fejlesztési források alacsony fokú felhasználása</p> <p>6. Hagyományok elhalása, a helyi közösségek nem aktivizálódnak</p> <p>7. Szélsőséges időjárás, környezeti katasztrófák (belvíz, aszály, árvíz)</p>

A SWOT elemzés rámutat arra, hogy a térség meglévő adottságaira alapozva megfelelően megtervezett és végrehajtott fejlesztésekkel pozitív gazdasági és társadalmi folyamatok indulhatnak el, javulhat a lakosság életminősége. annak azonban olyan gyengeségek és veszélyek is, amelyek negatívan befolyásolhatják a térség fejlődését, tovább nőhet a lemaradás mind országos, mind megyei viszonylatban.

Az akcióterület alapvetően a gazdaság alacsony versenyképessége, illetve a lakosságot jellemző szociális és kulturális hátrányok miatt szorul beavatkozásra.

Az alacsony vállalkozói aktivitás mellett problémát jelent, hogy a vállalkozások többsége jellemzően kisméretű, tőkeszegény, munkahelyteremtő képessége alacsony és magas az aktív álláskereső száma. Bár a térség gazdasága hagyományosan a mezőgazdasági termelésre alapozódik, a modernizáció folyamán az elaprózott birtokszerkezet és az elavult technológiák, valamint a termékfeldolgozás és a termelők közötti együttműködés hiánya miatt ma igen alacsony versenyképességgel bír. Az agrárium termékei mellett lényegesen kisebb mértékben vannak jelen a kézműves termékek.

Térségünk megfelelő turisztikai vonzerő birtokában van, de gazdasági jelentősége elhanyagolható. Az idegenforgalom infrastruktúrája kiépítetlen, hiányos, illetve a kapcsolódó szolgáltatások száma kevés, színvonala alacsony, nincs együttműködés a turisztikai szereplők között.

E gyengeségeket figyelembe véve a gazdaság területén elsősorban a mikrovállalkozások fejlesztése, ezáltal a foglalkoztatás bővítése, valamint a komoly potenciállal bíró turizmus fejlesztése kell, hogy a fejlesztési stratégia középpontjában álljon. Továbbá elő kell segíteni a helyi termékek piacra jutását, emelni a helyben előállított, megtermelt termékek feldolgozottsági szintjét.

A kulturális lehetőségek hiánya, a korszerűtlen közösségi terek, a helyi közösségek gyenge szervezettsége, a civil társadalom fejletlensége miatt a települések vonzóereje tovább csökken. A gyengeségek és veszélyek között kiemelt jelentőséggel bírnak a csökkenő/stagnáló lakosságszám, a népesség elöregedése, a képzett munkaerő, illetve a fiatalok elvándorlása. Ezen problémák megoldásában fontos szerepe van a térség identitástudatának növelésében szerepet játszó hagyományőrző, kulturális programok támogatásának, a meglévő közösségi terek korszerűsítésének. Továbbá fontos lehetőség a civil szektor eredményességének növelése.

A gazdaságösztönzése, a helyi közösségek (civil szervezetek) megerősítése, társulva a helyi igényekre épülő közösségi infrastruktúra és szolgáltatási háttér fejlesztésével jelentősen növelheti a térség lakosainak életminőségét, pozitív demográfiai és társadalmi folyamatokat indíthat el.

8. A stratégia beavatkozási logikája

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású rövid összefoglalása

A LEADER beavatkozás a HFS-en keresztül, az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A KAP ST-ben foglalt SWOT elemzés erősségként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását. E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata.

A SWOT elemzésben erősségként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Az elemzés gyengeségként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A SWOT elemzésben gyengeségként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastruktúrális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképevel összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

8.1. A stratégia jövőképe

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület alapvető célja vállalkozások fejlesztésével a helyi gazdaság megerősítése és versenyképességének növelése, a helyi foglalkoztatás javítása. A természeti-, kulturális és helyi értékeinek megőrzésével, turisztikai és gazdasági hasznosításával a szülőföldhöz való kötődés erősítése és a térség turisztikai vonzerejének növelése. Élhető települések kialakításával elősegíteni a lakosság életminőségének javulását, a térség népesség megtartó erejének növelését.

A térség versenyképes, természeti-környezeti adottságokra épülő, fenntartható módon fejlődő gazdasági szerkezettel rendelkezik, amely megfelelő minőségű és mennyiségű munkahelyet és magas jövedelmet biztosít a térség lakosságának, így a foglalkoztatottak aránya magas és a munkanélküliség alacsony. A megfelelő infrastruktúrával ellátott ipari parkok és a szakképzett, piacképes ismeretekkel rendelkező aktív munkaerő megfelelő bázist jelent kiemelkedő foglalkoztató vállalkozások letelepedéséhez.

A térség mezőgazdasága a helyi adottságokra, hagyományokra és a környezeti lehetőségekre alapozva versenyképes termékeket állít elő, miközben fontos szerep jut az alternatív mezőgazdasági tevékenységeknek is.

A településeken új vállalkozások jelennek meg. A megerősödött helyi kis- és középvállalkozói szektor magasabb színvonalú szolgáltatásokat nyújt. A szolgáltatói szektor az élet minden területén kínál szolgáltatásokat a lakosság és a vállalkozások számára.

A vállalkozások versenyképességének növekedése biztosítja a lakosság magas szintű életminőségét. A hátrányos helyzetű lakosok széleskörű segítséget kapnak nehézségeik megoldásához, felzárkózási esélyük növekszik, a társadalmi kohézió erősödik.

A megújult közösségi terek számos lehetőséget biztosítanak a szabadidő kulturált eltöltéséhez és hozzájárulnak az esztétikus településképhez, növelve a helyi identitást és a települések népességmegtartó erejét.

A kulturális örökségek, hagyományok és a természeti környezet megőrzésével a térség mind a helyi lakosság, mind az ide látogatók számára egyre szélesebb körű és színvonalasabb kulturális, rekreációs és szabadidős kínálatot nyújt. A helyi hagyományőrző rendezvények hírneve erősödik növelve a turisztikai vonzerőt. A kiépült turisztikai infrastruktúra és az összehangolt idegenforgalmi szolgáltatások eredményeként a térség turisztikai potenciálja teljes mértékben hasznosul.

8.2. A stratégia célhierarchiája

1. A vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése.

A térségben alacsony vállalkozói aktivitás jellemző, továbbá jelentős arányeltolódás mutatkozik a mikrovállalkozások javára, valószínűleg ezek közül sok a kényszervállalkozás. A működő vállalkozások nagy részének csekély a munkahelyteremtő képessége, alapvetően tőkeszegények, ebből fakadóan a pályázati lehetőségeknél is hátrányba kerülnek a tőkeerős vállalkozásokkal szemben. Versenyképességüket csökkenti a korszerűtlen termelési technológia, műszaki háttér és telephely. Marketingtevékenységük alacsony hatékonyságú. A vállalkozások működési hatékonyságának, munkahelyteremtő és megtartó képességének növeléséhez kisebb léptékű fejlesztések támogatása is hozzájárul. A gazdaságfejlesztés érdekében célunk a mikrovállalkozások versenyképességének növelése és új vállalkozások indításának ösztönzése. A helyi gazdasági szereplők piaci helyzetének megerősítése hozzájárul a vállalkozások jövedelmezőbb működéséhez, hosszútávú fenntarthatóságához és a helyi foglalkoztatási lehetőségek bővítéséhez. További fejlesztési cél a vállalkozások együttműködésének elősegítése.

2. Helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése.

A térség földrajzi fekvéséből, természeti környezetéből adódóan alapvetően mezőgazdasági jellegű. A mezőgazdaságon belül inkább a növénytermesztés jellemző, az állattartás aránya nem jelentős. A térség egyik erőssége a termelési tapasztalat és hagyomány az agrárágazatban, viszont jellemző a mezőgazdasági termékek feldolgozásának alacsony foka. Az agrárium termékei mellett lényegesen kisebb mértékben kézműves termékek is jelen vannak. A vállalkozói szféra nagy részét a korlátozott tőkeerővel rendelkező mikrovállalkozások adják. Technológiai és telephelyfejlesztéssel egyrészt magasabb feldolgozottsági fok érhető el a helyi termékek esetében, másrészt javul a vállalkozások versenyképessége.

A helyi termékek és szolgáltatások fontos eszközei a helyi gazdaság élénkítésének, munkahelyteremtő és megtartó hatásuk lehet a térségben. Továbbá nem elhanyagolható a szerepük a térségi marketing és a helyi turisztikai kínálat megerősítésében.

A térség megfelelő turisztikai vonzerő birtokában van, kiemelkedő a természeti környezet vonzereje, hiszen több település is a Tisza partján fekszik és kulturális értékekben is bővelkedik. Az egyik legjelentősebb probléma a turisztikai infrastruktúra hiányossága, kiépítetlensége. A versenyképes turizmus fejlesztése érdekében szükséges a meglévő turisztikai termékek komplex fejlesztése, illetve újak kialakítása.

3. Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése.

3.1. Közösségfejlesztés, helyi értékek megőrzése

A nagyvárosi életforma terjedésének felgyorsulása és ennek következtében a kisvárosi és falusi települések kiürülése a helyi közösségek széthullásához vezetett, ez a tendencia térségünkben is megfigyelhető. A társadalmi problémák kezelésének leghatékonyabb eszköze maga a helyi közösség megerősítése. Fontosnak tartjuk olyan közösségi események szervezésének támogatását, melyek hozzájárulnak a kulturális értékek és hagyományok megőrzéséhez, széles körben történő megismertetéséhez. A helyi közösségi programok erősítik a lokális identitást, növelik a térség népességmegtartó erejét. A térségi szintű programok a közösségépítésen túl hozzájárulnak a turisztikai potenciál növeléséhez is.

A rendezvények lehetőséget teremtenek a hagyományörző csoportok találkozására, helyi termékek bemutatására, egészségnap rendezésére, sportnapok tartására, a környezettudatos életmódra nevelésre, tradíciók, szokások, turisztikai attrakciók bemutatására, fesztiválok, művészeti napok, kórustalálkozók, táborok, nyugdíjas és ifjúsági találkozók szervezésére.

A településeken működő civil szervezetek változatos tevékenységükkel gazdagítják a közösség életét és felhívják a lakosság figyelmét a társadalmi felelősségvállalás fontosságára. Szerepet vállalnak többek között a kultúra közvetítésében, hagyományörzésben, szabadidő hasznos eltöltésében, egészségmegőrzésben, közbiztonság javításában. Fontos, hogy a közösségekben az önkormányzatok mellett kiemelt szerepet kapjanak a civil szervezetek, és más formális és nem formális közösségek. A közösségi élet szereplőinek együttműködésével növelhető a térség népességmegtartó ereje, javítható az itt élők életminősége.

3.2. Közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített örökség megőrzése

A rendezett településkép és a helyi közösségek erősítése szempontjából elengedhetetlenül szükségesek olyan korszerű, vonzó közösségi terek, amelyek méltó elhelyezést nyújtanak kulturális és közösségi eseményeknek, civil szervezeteknek, illetve folyamatos programokat kínálnak az itt élők számára. A közösségi terek kialakítása, felújítása és felszereltségük korszerűsítése hozzájárul a szolgáltatások fejlesztéséhez és bővüléséhez, ezáltal a lakosság helyben tartásához is.

A közösségi és kulturális terek a hiányzó, nem megfelelő színvonalú infrastrukturális feltételek miatt nem tudják megfelelően kiszolgálni a helyi lakosság igényeit. Igény mutatkozik olyan széleskörű szolgáltatásokat nyújtó, változatos feltételeket kínáló közösségi terekre, amelyeket a helyi civil szervezetek, önszerveződő csoportok, a helyi lakosság tud használni szabadidejük eltöltésére, közösségi programok szervezésére.

A nyitott és zárt közösségi terek, aktív zónák, rekreációs és sportlétesítmények együttesen, egymást kiegészítve járulnak hozzá a lakosság testi, lelki és mentális egészségének megőrzéséhez, életminőségének javításához.

A fizikai jellegű felújítások hozzájárulnak az adott épület funkcióinak megerősítéséhez, bővítéséhez, költséghatékony üzemeltetéséhez, továbbá az eszközpark korszerűsítése támogatja a közösségi szolgáltatások magas színvonalú biztosítását.

A térség felvázolt gazdaságfejlesztése érdekében a fejlesztési forrásunk jelentős részét vállalkozások támogatására kívánjuk fordítani. Célunk a helyi gazdasági szereplők működési hatékonyságának növelése, együttműködésének elősegítése.

A települések népességmegtartó erejének növelése érdekében a stratégia másik prioritása a közösségi szolgáltatásokkal kapcsolatos infrastruktúrafejlesztés támogatása.

A térség kulturális értékeire és természeti adottságaira épülő helyi kezdeményezések támogatásával hozzájárulunk a térségi kötődés erősödéséhez és a turisztikai potenciál növeléséhez is.

9. Cselekvési terv

9.1. Az intézkedések leírása

9.1.1. Vállalkozásfejlesztés

- 1) Az intézkedés megnevezése: Vállalkozásfejlesztés a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület térségében
- 2) Specifikus cél: A vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése. Helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése.
- 3) Indoklás, alátámasztás: Az akcióterületen az alacsony vállalkozói aktivitás mellett problémát jelent, hogy a vállalkozások többsége jellemzően kisméretű, tőkeszegény, munkahelyteremtő képessége alacsony és magas az aktív álláskereső száma. Versenyképességüket csökkenti a korszerűtlen termelési technológia, műszaki háttér és telephely. Marketingtevékenységük alacsony hatékonyságú. A vállalkozások működési hatékonyságának, munkahelyteremtő és megtartó képességének növeléséhez kisebb léptékű fejlesztések támogatása is hozzájárul.
- 4) A támogatható tevékenységek meghatározása:
 - Új eszköz-, gépbeszerzés
 - Építés
 - Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák kialakítása
- 5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:
 - Személygépjármű beszerzés
 - Élő állat vásárlás
 - Használt árucikkek beszerzése
 - Támogatási jogosultságok megvásárlása
 - Mobiltelefon és okostelefon beszerzése
 - Lágyszárú növények
 - Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése
 - Képzés(ek) szervezése és megtartása
 - Ingatlan vásárlása
- 6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.
- 7) A jogosultak köre:
 - Természetes személyek, őstermelők
 - Egyéni vállalkozó (mikrovállalkozás)
 - Jogi személyiségű vállalkozások (mikrovállalkozások)
 - Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (nonprofit gazdasági társaságok)

8. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége
- A térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások
- A közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.)

9. Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 165.540.564 Ft
- b) a támogatás intenzitása: maximum 65%
Megújuló energiát hasznosító technológia beszerzése/kiépítése esetén az adott projektelem tekintetében maximum 80%
- c) a projektméret korlátai:
Minimális támogatási összeg: 500.000 Ft
Maximális támogatási összeg: 10.000.000 Ft
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10. A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11. A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12. Kimeneti indikátorok:

- Új munkahelyek száma: 3 db
- Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma: 16 db
- Kiépített megújuló energiatermelő kapacitás: 5 kW
- Napelemes fejlesztések száma: 3 db
- Beszerzett eszközök száma: 30 db

9.1.2. **Közösségi terek fejlesztése**

- 1) Az intézkedés megnevezése: Közösségi terek fejlesztése és/vagy közlekedés- és közbiztonságot javító fejlesztések a Közép - Szabolcsi LEADER Egyesület térségében
- 2) Specifikus cél: Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése
- 3) Indoklás, alátámasztás: A közösségi terek kialakítása, felújítása és felszereltségük korszerűsítése hozzájárul a szolgáltatások fejlesztéséhez és bővüléséhez, ezáltal a lakosság helyben tartásához is. A nyitott és zárt közösségi terek, rekreációs és sportlétesítmények együttesen, egymást kiegészítve járulnak hozzá a lakosság testi, lelki és mentális egészségének megőrzéséhez, életminőségének javításához. A korszerű gépek beszerzése hozzájárul a szabadtéri közösségi terek fenntartásához, karbantartásához, valamint a települések rendezett fizikai megjelenéséhez. A közbiztonság megerősítése hozzájárul a lakosság személyi és vagyoni védelméhez, támogatja a rendőrség bűnmegelőzési munkáját, az önkormányzati rendészeti feladatokat és nem utolsósorban jelentős költségeket takarít meg a települések számára. A lakosság biztonságérzetének javítása, a biztonságos közlekedés elősegítése és a bűncselekmények megelőzése és felderítése érdekében a felhívás támogatja a közlekedés- és közbiztonságot szolgáló beruházásokat, új térfelügyelő kamerarendszerek kiépítését, valamint a már meglévő rendszerek fejlesztését.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Új eszköz-, gépbeszerzés
- Építés
- Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák kialakítása
- Közlekedés- és közbiztonságot szolgáló beruházások

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Mezőgazdasági üzemek beruházásai
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Lágyszárú növények
- Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre: Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége
- A közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.)

9) Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 138.540.536 Ft

b) a támogatás intenzitása:

- gazdasági tevékenységgel nem járó, úgynevezett nem jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 95%
- gazdasági tevékenységgel járó, úgynevezett jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 65%
- gazdasági tevékenységgel járó, úgynevezett jövedelemtermelő projektek esetében, megújuló energiát hasznosító technológiák beszerzése esetében, az adott projektelem tekintetében max. 80%

c) a projektméret korlátai:

Minimális támogatási összeg: 1.000.000 Ft

Maximális támogatási összeg: 40.000.000 Ft

d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév - 2027. II. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Fejlesztéssel érintett közösségi terek száma: 8 db

Kiépített megújuló energiatermelő kapacitás: 5 kW

Napelemes fejlesztések száma: 2 db

Beszerezett eszközök száma: 2 db

9.1.3. Rendezvények támogatása

1) Az intézkedés megnevezése: Közösségépítő és hagyományőrzésre épülő rendezvények támogatása

2) Specifikus cél: Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése.

3) Indoklás, alátámasztás: A nagyvárosi életforma terjedésének felgyorsulása és ennek következtében a kisvárosi és falusi települések kiürülése a helyi közösségek széthullásához vezetett, ez a tendencia térségünkben is megfigyelhető. A társadalmi problémák kezelésének leghatékonyabb eszköze maga a helyi közösség megerősítése. Fontosnak tartjuk olyan közösségi események szervezésének támogatását, melyek hozzájárulnak a kulturális értékek és hagyományok megőrzéséhez, széles körben történő megismertetéséhez. A helyi közösségi programok erősítik a lokális identitást, növelik a térség népességmegtartó erejét. A térségi szintű programok a közösségépítésen túl hozzájárulnak a turisztikai potenciál növeléséhez is.

A rendezvények lehetőséget teremtenek a hagyományőrző csoportok találkozására, helyi termékek bemutatására, egészségnap rendezésére, sportnapok tartására, a környezettudatos életmódra nevelésre, tradíciók, szokások, turisztikai attrakciók bemutatására, fesztiválok, művészeti napok, kórustalálkozók, táborok, nyugdíjas és ifjúsági találkozók szervezésére.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Rendezvény megvalósítása
- Marketing tevékenység
- Rendezvényhez közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzés

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Lágyszárú növények
- Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység

minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek
- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, egyesületek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége
- A közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.)

9) Tervezett forrás:

a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 17.000.000 Ft

b) a támogatás intenzitása:

- gazdasági tevékenységgel nem járó, úgynevezett nem jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 95%
- gazdasági tevékenységgel járó, úgynevezett jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 65%

c) a projektméret korlátai:

- o Minimum támogatási összeg: 300.000 Ft
- o Maximum támogatási összeg: 2.000.000 Ft

A projektméret korlátai: az intézkedésben a projektenként megítélhető legmagasabb támogatás

- o Nonprofit szervezetek esetén: max. 300.000,- Ft
- o Önkormányzatok esetén: max. 2.000.000,- Ft

d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11) A projekt megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Megvalósult rendezvények száma: 8 db

Beszerzett eszközök száma: 1 db

9.2. Együttműködések

a) Térségek közötti és nemzetközi együttműködések megvalósítása

A 2023-2027-es időszakban a korábban megvalósított együttműködésekhez hasonló projekteket tervezünk. Továbbá szeretnénk szakmai kapcsolatainkat határon átnyúló partnerségekkel bővíteni, elsősorban magyarok lakta vidéki térségek LEADER szervezeteivel. Az együttműködések tervezett tématerületei: térségek és határon túli magyarok közötti kulturális együttműködések; hagyományőrzés; közösségek megerősítése, aktivizálása; és szemléletformálás környezetvédelemmel, katasztrófavédelemmel, veszélyhelyzetek kezelésével kapcsolatosan. A tervezett együttműködések keretében közösségi életet élénkítő, hagyományőrző és szemléletformáló programok, tudásátadás, tanulmányutak, promóció, marketing és eszközbeszerzés megvalósítását tervezzük. A tervezett együttműködő partnerek között szerepelnek egyesületek, önkormányzatok, hazai és határon túli LEADER HACCS szervezetek.

Turisztikai együttműködés

A térségünk megfelelő turisztikai vonzerő birtokában van, kiemelkedő a természeti környezet vonzereje, hiszen több település is a Tisza partján fekszik és kulturális értékekben is bővelkedik. Viszont a lehetőségek kiaknázatlanok, az idegenforgalom jelentősége csekély. A turizmus fejlesztéséhez elengedhetetlen a térség idegenforgalmi szereplőinek összehangolt együttműködése és a turisztikai háttér-infrastruktúra kiépítése. Szükséges lenne a települések egyedi kínálatának versenyképes ajánlattá formálása, és szervezett kijánlása. A települések turisztikai együttműködésének eredményeként komplex térségi turisztikai termékek alakíthatók ki, melyek lényegesen kedvezőbb mutatókkal rendelkeznek az önálló települési kínálattal szemben, továbbá fontos jövedelemkiegészítési lehetőséget jelenthetnek a lakosság számára. A partnerség az egységes térségi marketinghez is hozzájárulna.

A térségi együttműködés keretében tapasztalatszerét szervezünk egy olyan HACCS-csal, amelytől pozitív példákat tanulhatunk. Továbbá információs táblák kihelyezését, egy turisztikai ajánló kiadvány elkészítését tervezzük, amiben településenként megtalálhatóak a turisztikai látványosságok, szabadidős programlehetőségek, szállás- és vendéglátóhelyek. Helyi kulturális és természeti értékeket bemutató rendezvények, valamint szabadidős programok szervezésével programot biztosítanak a térségbe látogató turisták számára, ezzel is népszerűsítve a térség turisztikai kínálatát.

Tervezett együttműködő partnerek: hazai LEADER HACCS szervezet, egyesületek, önkormányzatok.
Tervezett forrásigény: 20 000 000 Ft

Kulturális együttműködés

A Gömör-Rozsnyó Helyi akciócsoporttal 2023-ban kezdetét vette egy kulturális együttműködési folyamat. A nemzetközi együttműködési projektünk célja a természeti környezet, a vidék, a térségi hagyományok, értékek megismertetése, annak érdekében, hogy megakadályozzuk az elvándorlást a térségből. A pályázat keretében megvalósuló rendezvények segítik a térségi értékek megőrzését, hozzájárulnak a térség önazonosságának erősítéséhez. A program célja, hogy színvonalas kulturális és szórakoztató programokkal teret adjon a szabadidő hasznos eltöltésére, a helyi közösségek erősítésére. Projektünk további fejlesztési elképzeléseket generál, mozgósítja a helyi közösséget. A helyi értékek és készségek feltárása és bemutatása által nyílik értékkataszter, értékleltár készítésére. Szorosabbá válik az együttműködés a megvalósítók és partnerek, a civil, vállalkozói és önkormányzati szféra szereplői között.

Tervezett együttműködő partnerek: határon túli LEADER HACCS, önkormányzatok, egyesületek.

Tervezett forrásigény: 20 000 000 Ft

Szemléletformáló együttműködés

A HFS egyik fontos célja a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése. A szemléletformáló térségek közötti együttműködés is e cél elérését hivatott szolgálni a projekttel elért lakosoknak felhívjuk a figyelmét a vészhelyzetekre, katasztrófhelyzetekre való felkészülés fontosságára, megismertetjük velük az adott helyzetekben elsajátítható helyes magatartásmintákat és felismertetjük a prevencióban rejlő előnyöket mind az egyén mind a közösség számára. Hosszútávú cél hogy javítsuk az együttműködési területek a közös fejlesztéshez szükséges kulcsfeltételeit a természet és a környezeti értékek megóvása, a környezetvédelem mentén. A vészhelyzetek elkerülésére, valamint azokra való felkészítés érdekében olyan szolgáltatásokat hozunk létre, melyek együttesen járulnak hozzá a térségek természeti és anyagi értékeinek megóvásához és az érintett lakosság számára egy felelősen gondolkozó a környezetével harmóniában élni akaró és tudó életmód bemutatásához

Tervezett együttműködő partnerek: hazai LEADER HACS szervezet, egyesületek, önkormányzatok.
Tervezett forrásigény: 20 000 000 Ft

b) Egyéb együttműködések megvalósítása

Az elmúlt időszakban a környékbeli Akciócsoportokkal folyamatosan egyeztetettük a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósításával kapcsolatos tapasztalatokat. A szomszédos HACS-okkal kialakult egy szakmai együttműködés, mely elsősorban az operatív feladatokkal kapcsolatos egyeztetéseket jelentette. A jövőben közösen megvalósuló projektet is tervezünk, amely elősegíthetné a térségeink értékeinek közös megismertetését.

9.3. Kommunikációs terv

Az Egyesület kommunikációs tevékenységének célcsoportja a térségben működő önkormányzatok, vállalkozók, őstermelők, magánszemélyek és civil szervezetek.

A nyilvánosság tájékoztatására többféle kommunikációs eszközt alkalmazunk. Az internet adta lehetőségek (honlap, elektronikus levél, tagjaink által működtetett honlapok stb.) mellett a hagyományos eszközöket (plakátok, fórumok, személyes tanácsadások, helyi újságokban cikkek megjelenése, „szájhagyomány”) használunk a célcsoport elérésére. A Helyi Fejlesztési Stratégia által biztosított fejlesztési lehetőségeket a térség valamennyi szereplője számára be kívánjuk mutatni. A széleskörű tájékoztatásban a korábbi időszakokhoz hasonlóan számítunk a helyi önkormányzatok segítségére.

A HACS működésével, a HFS elkészítésével, illetve megvalósításával kapcsolatos dokumentumokhoz való hozzáférésre elektronikus úton az Egyesület honlapján van lehetőség az adott menüpontok alatt. A tervezés során alkalmazott projektötlet adatlap, a fórumok meghívói megtalálhatóak a honlapunkon, az elfogadást követően a HFS szintén elérhető, ugyanúgy, ahogy a későbbiekben a támogatási kérelem benyújtásához szükséges adatlapok, hasznos információk. Igyekszünk a Kifizető Ügynökség által közzétett információkat is megosztani a honlapunkon, illetve elektronikus levélben, vagy egyéb csatornákon tájékoztatni a térség szereplőit. A 2023-2027-es időszakra megújult honlapot tervezünk üzemeltetni. Az esetleges kérdések tekintetében a munkaszervezeti irodában személyes tájékoztatást biztosítunk. Az Egyesület dokumentumaihoz személyesen az Egyesület munkaszervezeti irodájában tekinthetnek be az egyesületi tagok előzetes egyeztetést követően.

A kommunikációs feladatok elvégzéséért a munkaszervezet vezető a felelős, aki kommunikáció szakos végzettséggel rendelkezik. A munkaszervezet dolgozóinak kommunikációval kapcsolatos részfeladatai: honlap üzemeltetése, tájékoztató rendezvények szervezése, tanácsadói tevékenység és médiában való megjelenésekben való közreműködés.

A támogatási kérelem benyújtásának időszakában legalább egy alkalommal, a tervezési terület minden települését érintő lakossági fórumot tartunk a helyi felhívások meghirdetésének vonatkozásában. A

munkaszervezet dolgozói munkaidőben, a munkaszervezet irodai helyiségében folyamatosan, a hét minden munkanapján folyamatos konzultációs lehetőséget (e-mail, telefon, személyes) biztosítanak a pályázattal kapcsolatos időszak alatt.

A HFS-el kapcsolatos kommunikáció folyamatos. A tervezet éves költségkeret 1.500.000 Ft, ez magában foglalja a honlap, rendezvények, információs táblák és a személyi jellegű kiadások költségeit is.

Kommunikációs tevékenység pénzügyi terve (millió Ft)

	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Kommunikációs költség	0	1,5	1,5	1,5	1,5	6

9.4. Egyéb, a HACS által megvalósított projektek

Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület saját projekt

Helyi termelők és szolgáltatók fejlesztése

A helyi termékek előállításának és értékesítésének fejlesztése hangsúlyos fejlesztési prioritásként jelenik meg stratégiánkban. A helyi termékek és szolgáltatások fontos eszközei a helyi gazdaság élénkítésének, munkahelyteremtő és megtartó hatásuk lehet a térségünkben. Nem elhanyagolható a szerepük a térségi marketing és a helyi turisztikai kínálat megerősítésében. A helyi termék- és szolgáltatásfejlesztési projektünk célja helyi termelők tevékenységének és termékeinek széles körű megismertetése, működésük támogatása, együttműködések erősítése. Tervezett tevékenységek tanulmányutak, tudásbővítések szervezése, népszerűsítő rendezvényeken való részvétel biztosítása, webshop működtetése és kommunikációs anyagok készítése. A projekt részeként kapcsolatokat generálunk a termék-előállítók és forgalmazók között, formáljuk a térség lakosságának szemléletét a helyi termékekhez kapcsolódó vásárlói szokások tekintetében. A projekt fontos feladatának tekintjük a helyi termék, mint kiváló minőségű, tradicionális, bizalmat sugalló termékkör pozicionálását. Stratégiai célunk a helyi termékek előállításának, értékesítésének ösztönzése, turizmusba való bekapcsolása. A kezdeményezés lehetőséget teremt a hálózatosodásra, közös arculat, a kommunikáció kialakítására.

Tervezett forrásigény: 4 000 000 Ft

A Közép-Szabolcsi LEADER HACS egységes marketing arculatának kialakítása

A projekt keretében tervezzük honlapunk megújítását. Megőrizve és kibővítve a korábbi weboldal tartalmát, megtalálható lesz minden olyan információ, amit a LEADER program iránt érdeklődők, a térségben élők és az ide látogatók kereshetnek. Egyszerű, könnyen kezelhető, felhasználóbarát és sokrétű honlap kialakítását tervezzük. Törekszünk arra, hogy a helyiek és a térségünk iránt érdeklődők is megismerjék azokat az értékeket, amelyekkel a térség rendelkezik. Terveink szerint honlapunk nemcsak küllemében, hanem tartalmában is megújul. Az Egyesület működésével, a HFS megvalósításával kapcsolatos információkon, dokumentumokon túl helyet kap a honlapon egy turisztikai ajánló aloldal, egy helyi termékeket és szolgáltatásokat bemutató aloldal és egy rendezvénynaplót is. Térségi együttműködési projekt keretében egy turisztikai ajánló kiadvány elkészítését tervezzük, amiben településenként megtalálhatóak a turisztikai látványosságok, szabadidős programlehetőségek, szállás- és vendéglátóhelyek. Az elkészült kiadvány tartalma feltöltésre kerül a honlap turisztikai ajánló aloldalára. A helyi termékeket és szolgáltatásokat bemutató aloldal a termelők és szolgáltatók bemutatásán túl a helyi termék- és szolgáltatásfejlesztési projektünk keretében összegyűjtött információkat is tartalmazza. Továbbá szintén a honlapunkon keresztül lesz

elérhető a helyi termékek értékesítését segítő webshop is. A rendezvénynaptár a térség településein megvalósuló hagyományőrző, kulturális, sport és szabadidős programokat ismerteti.

A térség értékeinek, turisztikai adottságainak és a helyi termék, szolgáltatások marketingje nagyon hiányos, jelentős megújítást és átdolgozást igényel, amely elősegíti a térség gazdasági fejlődését.

A LEADER program eredményeinek szélesebbkörű nyilvánosságát térségünk településein egy-egy információs tábla kihelyezésével is biztosítottuk. A helyi felhívások iránt érdeklődők közül volt olyan, aki erről értesült a LEADER programról.

Az üdvözlőtábla tartalmazta a HACS térség településeit megjelenítő térkép-részletet, LEADER közösség feliratot a kötelezően megjelenítendő logókkal együtt, valamint a 8 településünk (Ibrány, Nagyhalász, Gávavencsellő, Buj, Tiszabercel, Tiszatelek, Paszab, Balsa) által LEADER forrásból létrehozott fejlesztéseikről/településük jellegzetességeikről készített fotókat. A jövőben tervezzük az üdvözlőtábla kihelyezésével megkezdett marketing tevékenység folytatását (újabb táblák kihelyezésével) és kibővítését. A táblákon QR-kód található majd, aminek okostelefonnal való leolvasása után információt kapnak a térségünkbe látogatók a helyi turisztikai látnivalókról, szolgáltatásokról és programokról. Ezáltal keresgélés nélkül, beolvasás után azonnal elérhetővé válnak a honlapunkon megtalálható információk. Fontosnak tartjuk a térség egységes arculatának, marketingjének kialakítását, ami hozzájárul az általános ismertségének növeléséhez.

Tervezett forrásigény: 6 000 000 Ft

10. Monitoring és értékelési terv

A monitoring folyamatok eredményeinek révén az Európai Bizottság értékes információkhoz jut, amelyek:

- elemzési szempontból szilárdan megalapozzák a jövőbeni szakpolitikai tervezőmunkát;
- segítséget nyújtanak a szakpolitikai célkitűzések és a programok célkitűzéseinek kidolgozásához, a későbbiekben pedig eszközül szolgálnak a kitűzött célok hosszú távú megvalósulásának mérése során.

A monitoring megfelelő végrehajtásának feltétele, hogy a szakpolitikai célkitűzések és a tervezett intézkedések összhangban legyenek egymással. A kiegyensúlyozott területfejlesztés, során hangsúlyos szerepet kap a foglalkoztatás és növekedés előmozdítása, illetve a szegénység visszaszorítása a vidéki térségekben.

A közös kereten belül végzett értékelés a szakpolitikai intervenciók intézkedések hatását hivatott felmérni. Az értékelés tényekkel szolgál a döntéshozatali munkához, és javítja a KAP keretében végrehajtott intervenciók hatékonyságát, hasznosságát és eredményességét. Ezen túlmenően az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot is növeli, és előmozdítja a kapcsolódó tanulási folyamatokat.

Annak érdekében, hogy az értékelések szerves részét képezzék a szakpolitikai döntéshozatali folyamatnak, és teljesüljenek az előírt referenciaértékek, a Bizottság iránymutatásokat és eszköztárat dolgozott ki a jogalkotás minőségének javítása érdekében, melyek követelményeket fogalmaznak meg, és ismertetik a bevált módszereket a KAP kiértékelésére vonatkozóan.

2021. december 6-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a KAP-stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendeletet. Ez a rendelet létrehozza a teljesítmény-, monitoring és -értékelési keretet, amelyet 2023 és 2027 között kell majd alkalmazni a közös agrárpolitikára vonatkozóan.

A teljesítmény-, monitoring és -értékelési keret elősegíti, hogy a szakpolitikai hangsúly a szabályoknak való megfelelésről a teljesítményre és az eredményekre helyeződjön át. Ez az új teljesítményalapú teljesítési modell közös teljesítménymutatókat alkalmaz.

Ezek közé a közös teljesítménymutatók közé tartoznak a következő indikátorok:

- kimeneti mutatók, amelyek a KAP végrehajtásának nyomon követésére fognak szolgálni;
- eredménymutatók, amelyek segítségével figyelemmel lehet kísérni, milyen előrelépést érnek el az uniós országok az előre kitűzött célértékek teljesítése terén;
- kontextus- és hatásmutatók, amelyek használatával meg lehet állapítani, hogy általánosságban hogyan teljesít, a szakpolitika a KAP célkitűzéseire képest.

A HACS-okra vonatkozó adatok

- A HACS tervezési területével lefedett települések száma, a lakossági adatok (a HACS területének népességére vonatkozó információ).
- A HACS tagjainak teljes száma az alábbi bontás szerint:
 - azok amelyek valamely közigazgatási szervet képviselnek;
 - azok, amelyek helyi magángazdasági érdekeket képviselnek (például gazdasági szervezetek, helyi vállalkozások stb.);
 - azok, amelyek helyi szociális érdekeket képviselnek (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.), valamint
 - az egyéb eltérő kategóriákba sorolható tagok.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok teljes száma szervezettípus szerinti bontásban:
 - azon tagok száma, akik valamely közigazgatási szervet képviselnek;
 - azon tagok száma, akik/amelyek helyi magángazdasági érdekeket (például gazdasági szervezeteket, helyi vállalkozásokat stb.) képviselnek;
 - azon tagok száma, akik/amelyek helyi szociális érdekeket (például nem kormányzati szervezeteket, helyi egyesületeket stb.) képviselnek;
 - azon tagok száma, akik/amelyek az egyéb eltérő kategóriákba sorolhatóak.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok neme.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó tagok életkora, kiemelten a fiatalok száma a HACS döntéshozó testületében, 41. életévét be nem töltött személy.

A HACS-ok tevékenységeire vonatkozó adatok

- A HACS által végrehajtott műveletek száma összesen (a HF-ek keretében kibocsátott TO-kban szereplő kedvezményezettek megbontása jogi státusz szerint):
 - a magánszemélyek vagy vállalkozások által végrehajtott műveletek száma;
 - a közigazgatási szervek által végrehajtott műveletek száma;
 - a helyi magángazdasági érdekek képviselői (például vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamara stb.) által végrehajtott műveletek száma;
 - a helyi szociális érdekek képviselői (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.) által végrehajtott műveletek száma;
 - a kutatási szervezetek által végrehajtott műveletek száma;
 - a több, különböző típusú szereplő által közösen végrehajtott műveletek száma;
 - eltérő kategóriákba tartozó szereplő által végrehajtott műveletek száma.
- A HACS által végrehajtott interregionális együttműködési projektek száma.
- A HACS által végrehajtott transznacionális együttműködési projektek száma.

- A tudástranszferhez kapcsolódó műveletek száma, beleértve a fenntartható, gazdasági, társadalmi, környezeti és éghajlatbarát teljesítményre vonatkozó tanácsadást, képzést és tudáscserét.
- A termelői szervezetekkel, a helyi piacokkal, a rövid ellátási láncokkal és a minőségrendszerekkel kapcsolatos műveletek száma, beleértve a beruházások támogatását, a marketingtevékenységeket stb.
- A megújuló energia-termelési kapacitásokhoz kapcsolódó műveletek száma, beleértve a biomassza alapú energiatermelés kapacitásaihoz kapcsolódó műveleteket is.
- A környezeti fenntarthatósághoz, valamint az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben.
- A munkahelyteremtő műveletek száma.
- A vidéki vállalkozásokat – többek között a biomassza alapú gazdaság területén működő vállalkozásokat – támogató műveletek száma.
- Az intelligens falvakra vonatkozó stratégiákkal kapcsolatos műveletek száma.
- A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához, többek között a széles sávú rendszerekhez való hozzáférést javító műveletek száma.
- A társadalmi befogadás területén végrehajtott műveletek száma.
- Az egyéb, eltérő kategóriákba tartozó műveletek száma.

10.1. Monitoring

A közös kereten belül végzett monitoring kulcsfontosságú információkkal szolgál a KAP végrehajtásáról. Az Európai Bizottság szorosan nyomon követi a mezőgazdasági piacok alakulását, a vidékfejlesztés terén jelentkező fejleményeket és a KAP forrásainak felhasználását.

Az eredményesség vizsgálata és nyomon követése alapvető fontosságú, mert ezzel igazolható a stratégia végrehajtása, illetve annak értékelése, hogy elérte-e a kívánt eredményeket. Ahhoz, hogy a HACS reális képet kapjon a program megvalósulásáról a monitoring mutatószámok folyamatos vizsgálata szükséges. Ezt a feladatot a munkaszervezet látja el.

Monitoring folyamata:

- A támogatást igénylőknek a projekt adatlapon vagy annak mellékletében meg kell jelölnie, hogy az intézkedéshez kapcsolódó indikátor(ok) esetében mekkora értéket vállal. Az indikátorokat és a teljesítés igazolásának módját a helyi felhívások tartalmazzák.
- A pályázatkészítés szakaszában a konzultáció alkalmával a HACS felhívja az ügyfél figyelmét ezekre a kötelezettségekre, továbbá segít az eredménymutatók fenntartható és reális vállalásában.
- A döntéshozatalt követően a támogatói okirattal rendelkező projektekben vállalt indikátorok értékét a munkaszervezet összegyűjti és azokról nyilvántartást vezet.
- A helyi felhívás rögzíti, hogy a projekt fizikai befejezését követően a kedvezményezett szakmai beszámolót készít a megvalósult projektről és elektronikus formában megküldi a HACS-nak. A beszámolónak kötelező tartalmi eleme a vállalt indikátor teljesülésének bemutatása. A HACS a szakmai beszámolót a kedvezményezett hozzájárulásával közzéteszi a honlapján.
- A monitoring mutatók teljesülésének figyelemmel kísérése folyamatos tevékenység. A foglalkoztatásra vonatkozó vállalások teljesülését a fenntartási időszak alatt is nyomon követi az Egyesület.
- A monitoring adatokat összegzése és értékelése negyedévente történik. Az értékelésről az elnökséget, valamint a közgyűlést is tájékoztatjuk, amennyiben szükséges felülvizsgáljuk a HFS-t és javaslatokat teszünk az esetleges intézkedések meghozatalára.

10.2. Az indikátorok megadása

A HACS az indikátorok teljesülésén kívül tevékenységének, eredményességének mérése érdekében átfogó értékelést is készít. Ehhez a legfontosabb adatforrás az Egyesület által minden év lezárását követően elkészített és közgyűlés elé terjesztett szakmai és pénzügyi beszámoló lesz. A pénzügyi beszámoló keretében ellenőrzésre kerül a fejlesztési és működési forrás felhasználásának mértéke is.

Indikátor neve	Indikátor leírása	Indikátor mértékegysége	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	R.1 ^{PR} A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén: A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlattal és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	személyek száma	-	-	-	-	-	-	-
Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	R.10 ^{PR} Az ellátási lánc szervezethez tartozó javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	gazdaságok száma	-	-	-	-	-	-	-
Képzett megújuló energiatermelő kapacitás	R.15 A mezőgazdaságból, erdőszektorból, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomassa-alapú energiák termelését is beleértve (kW)	kilowatt	-	-	-	10	-	-	-
	Napelemes fejlesztések	db	-	-	-	5	-	-	-
	Biomassza		-	-	-	-	-	-	-
	Egyéb		-	-	-	-	-	-	-
Új munkahelyek száma	R.37 Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek	teljes munkaidős egyenérték	-	-	1	1	1	-	-

	keretében támogatott új munkahelyek (önfoglalkoztatás is, de a projekt kiépítéséhez szükséges munka nem)								
A KAP támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok száma	R.39 A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biomassza alapú gazdaságok száma	gazdaságok száma	-	-	-	-	-	-	-
A támogatott „okos falu” stratégiák száma	R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falu” stratégiák száma	„okos falu” stratégiák száma	-	-	-	-	-	-	-
A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság száma	R.41 ^{PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP- támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	fő	-	-	-	-	-	-	-
Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma	R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkal érintett személyek száma	fő	-	-	-	-	-	-	-
Beszerzett eszközök száma	A projekt keretében beszerezett eszközök száma	db	-	-	12	15	6	-	-
Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	db	-	-	10	3	3	-	-
Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	db							
Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	db	-	-	-	-	-	-	-
Megvalósult rendezvények száma	A projekt keretében megvalósult rendezvények száma	db	-	-	3	4	1	-	-
Fejlesztéssel érintett közösségi terek száma	Fejlesztéssel érintett közösségi terek száma	db	-	-	3	4	1	-	-

11. Indikatív pénzügyi terv

a) A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen	%
1.	Vállalkozásfejlesztés a Közép-Szabolcsi HACStérségében	0	24 000 000	98 500 000	37 081 100	6 000 000	165 581 100	50,01
2.	Közösségi terek fejlesztése és/vagy közlekedés- és közbiztonságot javító fejlesztések a Közép – Szabolcsi LEADER HACStérségében	0	12 000 000	74 000 000	46 500 000	6 000 000	138 500 000	41,83
3.	Közösségépítő és hagyományőrzésre épülő rendezvények támogatása	0	4 000 000	10 000 000	2 000 000	1 000 000	17 000 000	5,14
4.	Saját projekt	0	0	0	10 000 000	0	10 000 000	3,02
	Összesen	0	40 000 000	182 500 000	95 581 100	13 000 000	331 081 100	100

b) A HACStérség működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Működési költségek	0	20 700 000	22 700 000	24 700 000	26 794 300	94 894 300
Animációs költségek	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 000 000
Egyéb tervezett bevételek	800 000	800 000	800 000	800 000	800 000	4 000 000
Összesen	800 000	22 500 000	24 500 000	26 500 000	28 594 300	102 894 300

Mellékletek

1. számú melléklet: A HACS összetételének részletes bemutatása

a) A HACS összetétele (elnökség, tagság, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACS-ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével)

Egyesületünk ... taggal rendelkezik, 8 önkormányzat, ... vállalkozás, ... civil szervezet, valamint ... egyházi szervezet alkotja. Egyik szféra sem rendelkezik a szavazati jogok 50%-át meghaladó aránnyal. Az Elnökség az Egyesület Közgyűlése által az alapszabály szerint megválasztott személyekből álló ügyintéző és képviseleti szerve. Az Elnökség összesen 9 főből áll. Az Elnökség tagja az elnök és az alelnökök (általános, szakmai) és 6 elnökségi tag.

NÉV	Képviselet szervezet	TISZTSÉG
Orosz Károly Zsolt	Nagyhalász Város Önkormányzata	elnök
Gál Zoltán	GARA-ÉP-KER Kft.	alelnök (általános)
Lisovszki Róbert	Nagyhalász Polgárőrség	alelnök (szakmai)
Trencsényi Imre	Ibrány Város Önkormányzata	elnökségi tag
Berecz János	Gávavencsellő Nagyközség Önkormányzata	elnökségi tag
Bakti László	Rétközi Ifjúsági és Kulturális Egyesület	elnökségi tag
Hegedűs Zoltán	Berczeli Ifjúsági Kulturális Egyesület	elnökségi tag
Radóczy János	Szabolcsi Halászati Kft.	elnökségi tag
Nagy Lajos	Nagyhalászi Sportegyesület	elnökségi tag

A tervezési folyamatot és a stratégia megalkotását az Egyesület munkaszervezete koordinálja, melyet segít egy Tervezést Koordináló Csoport (TKCS). A TKCS-t az egyesület polgármesterekkel kiegészített elnökség tagjai alkotják, akik véleményező és javaslattevő szerepet látnak el különböző tematikák alapján (tagsága 14 fő).

Kiemelt szerepet töltenek be a településvezetők, akik számos projekt megvalósításában, előkészítésében, gazdasági programok kidolgozásában vesznek részt több éve, valamint a korábbi Európai Uniós programozási időszakok LEADER programjainak megvalósításában is részt vettek, mind pályázó, mind döntéshozói oldalról.

b) A HACS tervezett munkaszervezeti felépítésének bemutatása (személyek, feladatok, helyszín stb.)

A helyi partnerség jegyében 2015. évben alakult át az Ibrány és Térsége Természetvédelmi Egyesület vidékfejlesztési tevékenységbe bevonásával a jelenlegi Közép-Szabolcsi LEADER Egyesületté.

Az egyesületbe a tagfelvétel korlátozásmentes, az egyesülethez bárki csatlakozhat. A felvételi eljárás a tagjelölt belépési nyilatkozatának az Elnökséghez való eljuttatásával kezdődik, amelyhez csatolni szükséges az Egyesület legalább két tagjának írásos ajánlását. Az Elnökség a soron következő Közgyűlésre előterjeszti a tagfelvételi kérelmeket.

Az Egyesület legfőbb szerve a **Közgyűlés**, ami a tagok összessége. A Közgyűlésben minden tagnak egy szavazata van. A Közgyűlés a munkáját szférákba tömörülve végzi, a szférák közötti arányok megtartásával, a civil-, köz-, és üzleti szféra érdekei is érvényesülnek a döntéshozatal során. Kizárólagos hatáskörébe tartozik az alapszabály, az SZMSZ a Felügyelő Bizottság működési szabályzatának és ügyrendjének elfogadása, módosítása; a tagok felvétele, törlése; a tagdíj mértékének megállapítása, éves költségvetés és beszámoló elfogadása; a tisztségviselők megválasztása; a hosszú- és középtávú fejlesztési programok elfogadása és módosítása. A HFS elkészítéséért a Közgyűlés felelős.

Az **Elnökség** dönt két Közgyűlés közötti időszakokban az Egyesület ügyeiben, továbbá kiválasztja a munkaszervezet-vezetőt, elkészíti az éves beszámolót, dönt a helyi vidékfejlesztési stratégia végrehajtása során felmerülő delegált feladat ellátásával összefüggő, munkaszervezet által összeállított kérelem elfogadásáról, esetleges visszautalásáról, dönt az Elnök által felterjesztett támogatási rangsor(ok) alapján a forrás(ok) allokációjáról, utasítja az Elnököt a forrásallokáció során feltárt eljárási hibák javítására, jóváhagyásra előkészíti az SZMSZ-t, javaslatot tesz annak módosítására. A **Felügyelő Bizottság** az Egyesület működését és gazdálkodását ellenőrzi, csak a Közgyűlésnek alárendelt testület. A 3 fős testületben is valamennyi szféra képviselteti magát.

A **Helyi Bíráló Bizottság** az egyesület közgyűlése tagjai többségének támogató szavazatával tagjai közül létrehozott testület, amely a támogatási kérelmeket a Helyi Fejlesztési Stratégiához való illeszkedés szempontjából vizsgálja és azokról dönt. A Bizottság az irányító hatóság által jóváhagyott eljárásrend alapján működik. A HBB összetételére vonatkozó szabályok nyilvánosak, legfontosabb alapelvek:

- a HBB reprezentálja a három érdekszféra egyelő arányú képviseletét;
- a szavazatok legalább 50%-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják;
- projektkiválasztás szabályai nyilvánosak és átláthatók;
- a döntéshozatal során biztosítjuk a személyi szintű összeférhetetlenséget.

A Helyi Bíráló Bizottság tagjainak megválasztásakor is kiemelt figyelmet fordítottunk az esélyegyenlőség biztosítására. A döntéshozó testület tagjai között megtalálható minden nem és a fiatalok képviselője (maximum 41. életévét még be nem töltött személy).

A **Munkaszervezet** az Egyesület adminisztratív szervezete, az Egyesület tevékenységét segítő iroda. A Munkaszervezet az Egyesületnek nem választott testülete, hanem dolgozói feladatokat munkaviszony keretében látják el. Szervezeti felépítése, feladatai, létszáma az egyesület tevékenységeihez igazodóan változhat, amely a Szervezeti és Működési Szabályzatban kerül meghatározásra. A Munkaszervezetet az Elnök felügyeli. A munkaszervezet szakmai munkájának irányítását a munkaszervezet-vezetője látja el. A munkaszervezet-vezetőt az egyesület elnöksége választja.

A munkaszervezet feladatai közé tartozik a pályázatok kiválasztása során az összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával; a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához; a pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a HFS-el. A Munkaszervezet kizárólagos tevékenysége a pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele; a támogatási kérelmek befogadása és értékelése; a HBB és közgyűlés döntésének megfelelően a pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez; a HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, az egyedi értékelési tevékenységek végrehajtása, kommunikációs tevékenységek elvégzése.

A működéshez kapcsolódó gazdasági (pl. könyvelés), jogi tevékenységek elvégzéséhez a szervezet szerződéses kapcsolatban lévő külső szervezeteket, szakértőket vesz igénybe.

A Helyi Fejlesztési Stratégiában szereplő intézkedéseknek megfelelő pályázati felhívásokat a munkaszervezet készíti elő a TKCS-vel együttműködve. A helyi felhívásokkal kapcsolatos szakmai tanácsadás, tájékoztatás a munkaszervezet feladata. A benyújtott támogatási kérelmek feldolgozását, hiánypótlását, tartalmi értékelését a munkaszervezet végzi el. A támogatási kérelmek tartalmi értékelése keretében a helyi felhívás pontozási szempontrendszer alapján pontozza, és szakmai indoklással látja el a helyi támogatási kérelmeket. Az elutasításra javasolt helyi támogatási kérelmeket szintén megfelelő indoklással látja el, amelyet javaslatként továbbít a HBB tagjai részére. A HBB tevékenységének támogatása keretében a beérkezett helyi támogatási kérelmeket döntésre előkészíti, valamint gondoskodik a HBB jegyzőkönyveinek összeállításáról, a HACS döntéseinek az IH és a támogatást igénylő részére továbbításáról. A döntések meghozatala konszenzus alapján történik. A támogatási kérelmek kiválasztása szakaszos értékeléssel történik.

A HFS, a pályázati kiírások széleskörű ismertetéséért, a kommunikációs feladatokért (honlap tartalmának frissítése, ügyfelek tájékoztatása, sajtó megjelenések) a Munkaszervezet felelős.

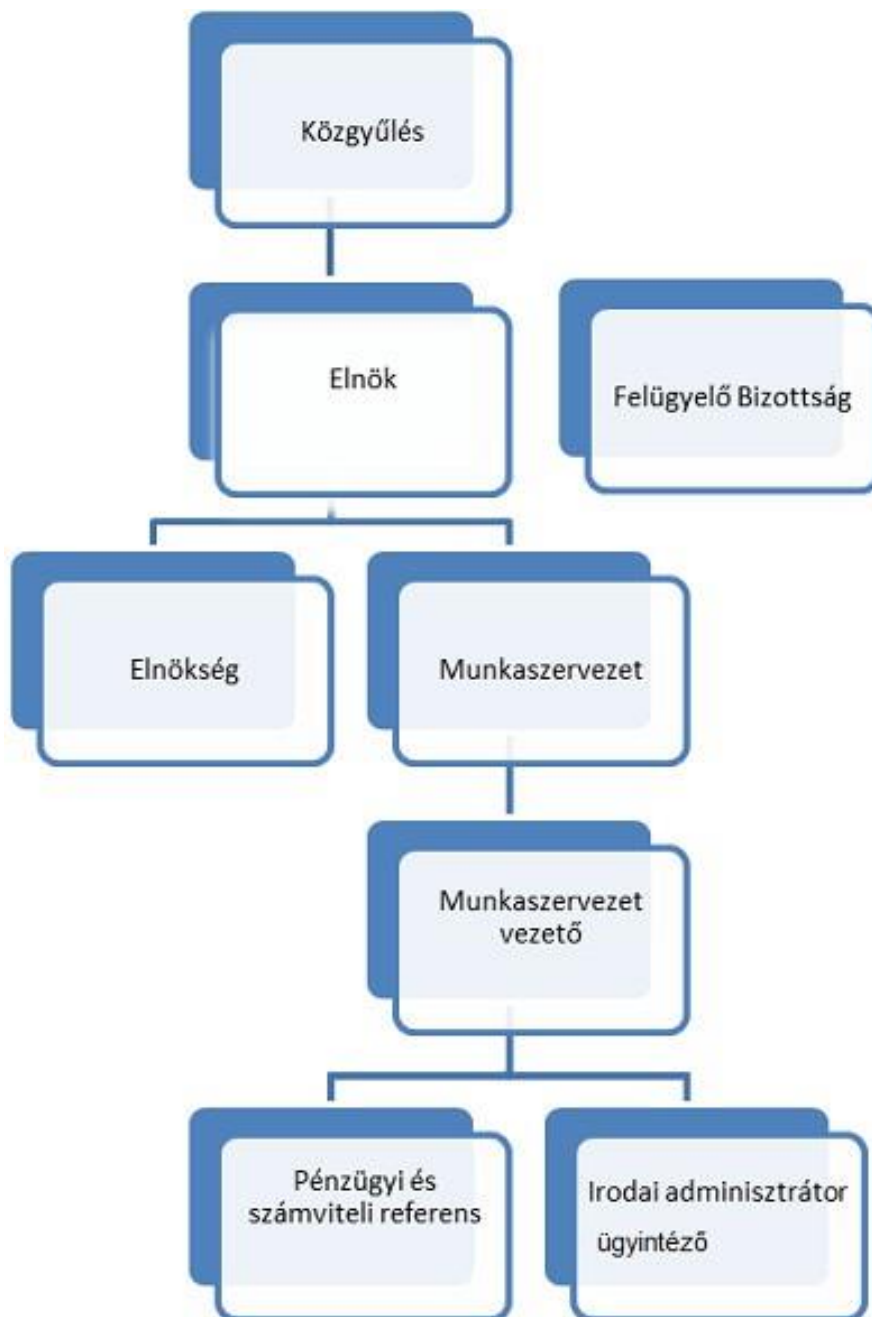
A végső kedvezményezettek által a pályázatok megvalósítása és a fenntartási időszak alatt a projektek előrehaladásának ellenőrzése a munkaszervezet feladata, arról tájékoztatja az Elnökséget. Az Elnökség intézkedik a monitoring mutatókkal kapcsolatos – szükség szerinti – teendőkről.

A HFS megvalósításához szükséges humán erőforrás Egyesületünk rendelkezésére áll. A döntéshozók részéről közreműködő személyek a képviselt szféra esetében az adott területen végzett tevékenységükkel kapcsolatban nagy szakértelemmel és tapasztalattal rendelkeznek, akik évek óta hozzájárulnak tudásukkal a térség fejlődéséhez.

A munkaszervezet részéről, Tompa Anita munkaszervezet-vezető felsőfokú szakképzettséggel és több éves közösség-szervező és projektkoordinátor tapasztalattal rendelkezik. Számos hazai és európai uniós forrásból támogatott projekt megvalósításában vett részt. Releváns szakmai tapasztalata 12 év. Felelős a munkaszervezet szakmai munkájának irányításáért, illetve feladatai között szerepel a kommunikációs feladatok ellátása, a térségi szereplők tájékoztatása.

A munkaszervezet dolgozója Balajti-Tábori Timea, vidékfejlesztési referens felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkezik. Az Egyesületnél 6 éve dolgozik. A VP LEADER programban részt vett ügyfelek tájékoztatásában, a pályázatok ügyintézésében, a végső kedvezményezettek által megvalósított projektek előrehaladásának nyomon követésében. Orosz Eszter Anita, pénzügyi és vidékfejlesztési referens gazdálkodási és menedzsment felsőoktatási szakképzettséggel rendelkezik. Jelenleg gazdálkodási és menedzsment alapszakos hallgató. Egy éve dolgozik az Egyesületnél, az ügyviteli feladatok ellátása mellett részt vesz a pályázatok ügyintézésében is. Közreműködtek a HFS elkészítésében, a megvalósítás során az ügyfelek tájékoztatásán, a támogatási kérelmek értékelésén kívül a monitoring feladatok ellátása is a feladataik között fog szerepelni.

Szervezeti felépítés

c) A működés fizikai feltételeinek rendelkezésre állása és a fenntartás biztosítása

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület munkaszervezeti irodája Nagyhalászbán, a Multifunkcionális Szolgáltató Központ épületében található. Az épület lehetőséget biztosít a közgyűlések, tervezői csoport ülések, munkacsoport megbeszélések, de nagyobb létszámot befogadó konferenciák megtartásához is. Az irodahelyiségek (37,95 m² és 23,76 m²) teljes mértékben felszereltek, berendezettek. A munkaszervezeti iroda technikai felszereltsége megfelel az előírásoknak és biztosítja a munkavégzés feltételeit (internet, fényképezőgép, projektor, multifunkciós fénymásoló, számítógép, stb.).

Egyesületünk önálló weboldalt működtet. Weboldal elérhetősége: www.kozepszabolcsileader.hu. Honlapunkat folyamatosan frissítjük, minden fontos információ elérhető a LEADER programról.

A LEADER program iránt érdeklődők bármely kommunikációs csatornán elérik a munkaszervezet dolgozóit. Elérhetőségeink mindenki számára nyilvánosak, honlapunkon megtalálhatóak, e-mail címünk kozepszabolcsileader@gmail.com, telefonszámaink 06706789600, 06706728900. Az irodánk ügyfélfogadási rendje: hétfőtől csütörtökig 8-16 óra, pénteken 8-12 óra.

2. számú melléklet: Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület akcióterületi térképe

